

Fotografiernas betydelse vid bränder och olyckor

En kvalitativ undersökning av samarbetet mellan polisen och räddningsverket i Åbolands skärgård.

Jessica Pietikäinen

1/2021

Referat

Författare	Examen	
Jessica Pietikäinen	Polis (YH)	
Publikationens namn	Offentlighetsgrad	
Fotografiernas betydelse vid bränder och olyckor. En kvalitativ undersökning av samarbetet mellan polisen och räddningsverket i Åbolands skärgård.	Offentlig	
Handledare	Lärdomsprovets form	
Sabina Jordan och Carl-Gustav Snellman	Undersökande lärdomsprov	
Referat		
<p>Syftet med undersökningen är att undersöka om brandkårerna i Åbolands skärgård har möjlighet att fotografera aktivt vid bränder och olyckor, hur samarbetet som sker mellan polisen och räddningsverket vid bränder och olyckor fungerar och om det finns något som ännu kan förbättras vid nämnda myndigheters samarbete. Några utvalda utredare från polisen i Åbolands skärgård och representanter från räddningsverket och frivilliga brandkårer har fått dela sina uppfattningar om ämnet.</p> <p>Orsaken till att denna undersökning fokuserat på Åbolands skärgård är bland annat för att det kan ta över en timme innan polisens patruller kommer fram till olycksplatsen. För utredningens skull är det viktigt att ha fotografier redan från ett så tidigt skede som möjligt av händelseförloppet vid till exempel en brand.</p> <p>I undersökningens resultat framkommer det att både de tillfrågade poliserna och personerna med koppling till räddningsverksamheten till största delen är nöjda med samarbetet vid bränder och olyckor. Ingenting av de representerade myndigheterna ser något hinder i att fotografera aktivare så länge som resurserna räcker till och räddningsverksamheten inte äventyras.</p> <p>För att uppnå resultaten har jag använt mig av hermeneutiken och fenomenografin som metoder. Dessa metoder har använts eftersom informanternas uppfattningar om ämnet, samt mina egna erfarenheter ska kunna tolkas. Intervjuerna är utförda via e-post och gjorda enligt den semistrukturerade modellen. Informanterna som valdes till intervjuerna arbetar alla i Åbolands skärgård, antingen inom polisen eller brandkårsverksamheten. Vid analysen av materialet användes innehållsanalys. Informanternas svar presenteras som citat i olika exempel i resultatdelen.</p>		
Sidantal	Månad och år då granskningen skett	Lärdomsprovets kod (OPS)
40 + 9 sidor bilagor	Januari 2021	YH2018LP
Nyckelord		
myndighetssamarbete, polis, räddningsverk, fotografering, frivillig brandkår, brandorsaksutredning.		

Tiivistelmä

Tekijä		Tutkinto/kurssi ja opinnäytetyö/nimike
Jessica Pietikäinen		Polis (YH)
Julkaisun nimi		Julkisuusaste
Fotografiernas betydelse vid bränder och olyckor. En kvalitativ undersökning av samarbetet mellan polisen och räddningsverket i Åbolands skärgård.		Julkinen
Ohjaajat ja opintoaine/opetustiimi		Opinnäytetyön muoto
Sabina Jordan ja Carl-Gustav Snellman		Tutkimuksellinen opinnäytetyö
Tiivistelmä		
<p>Tutkimuksen tavoitteena on tutkia, jos Turunmaan saariston palokunnilla on mahdollisuus aktiivisesti valokuvata tulipalo- sekä onnettomuuspaikalla, miten poliisin ja pelastuslaitoksen yhteistyö toimii tulipalo- ja onnettomuuspaikalla ja jos jotkut toimintatavat yhteistyössä voisi vielä parantaa. Tutkimukseen on osallistunut pari tutkintapuolen poliisia Turunmaan saaristosta ja edustaja pelastuslaitokselta sekä vapaaehtoisesta palokunnasta, jotka ovat kertoneet heidän mielipiteistään ja käsityksistään asiasta.</p> <p>Syy siihen, että tutkimuksessani keskityn Turunmaan saaristoon, johtuu siitä, että voi kestää jopa yli tunnin ennen, kun poliisin partiot saapuvat kohteeseen. Tutkinnan puolesta on tärkeää, että valokuvia otetaan niin nopeasti, kun mahdollista saapuessa palopaikalle.</p> <p>Tutkimuksen tuloksesta selviää, että sekä poliisin että pelastuslaitoksen henkilö on suurilta osin tyytyväisiä yhteistyöhön palo- ja onnettomuuspaikalla. Kukaan ei näe mitään esteitä aktiiviselle valokuvaamiselle niin kauan kun heillä on riittävästi resursseja ja heidän toimintansa ei vaarannu.</p> <p>Tutkimuksessa on käytetty fenomenograafista sekä hermeneutista tutkimusmenetelmää. Menetelmien valinta perustuu siihen, että tutkimus perustuu näkemyksiin sekä kokemuksiin. Haastattelut on tehty sähköpostin välityksellä ja puolistrukturoidusti. Haastelijat työskentelevät Turunmaan saaristossa, joko poliiseina tai pelastusalalla. Kerätty aineisto on käsitelty sisältöanalyysillä. Haastateltavien näkemykset esitellään tulosluvussa sitaateilla.</p>		
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja vuosi	Opinnäytetyökoodi (OPS)
40 + 9 sivua	Tammikuu 2021	YH2018LP
Avainsanat		
Viranomaisyhteistyö, poliisi, pelastuslaitos, valokuvaaminen, vapaaehtoinen palokunta, palonsyöntutkinta.		

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	1
1.1	Syfte och frågeställning	2
1.2	Avgränsning	3
1.3	Tidigare forskning och bakgrundsmaterial	3
1.4	Begrepp	4
2	TEORI	5
2.1	Lagstiftning	5
2.1.1	Polisen	6
2.1.2	Räddningsverket	7
2.1.3	Myndighetssamarbete	8
2.2	Brandorsaksutredning	8
2.3	Vad kan göras för att underlätta utredningen?	11
2.4	Utplacering av polis- och brandstationer och distanser	12
2.4.1	Kimitoöns kommun	13
2.4.2	Pargas kommun	15
2.5	POUTA	16
3	MATERIAL OCH METOD	16
3.1	Kvalitativ forskningsmetod	17
3.1.1	Fenomenografi	17
3.1.2	Hermeneutik	18
3.2	Materialinsamlingsmetod	20
3.3	Val av informanter	22
3.4	Analys av materialet	22
3.5	Reliabilitet och validitet	24
3.6	Forskningsetiska aspekter	25
4	RESULTAT	26
4.1	Uppfattningar om myndighetssamarbetet mellan polisen och räddningsverket	26
4.1.1	Hur samarbetet upplevs	26
4.1.2	Förbättringsförslag	28
4.1.3	Hinder och utmaningar	30
4.2	Uppfattningar om fotografiernas betydelse vid utredningen av bränder och olyckor	31
4.2.1	Behovet av fler fotografier och fotografiernas kvalitet	31
4.2.2	Fotografiernas betydelse i utredningen	33
4.3	Utbildning	34
4.4	POUTA	34
5	SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION	36
	REFERENSER	39

1 INLEDNING

Den minskande servicen och de långa avstånden som leder till fördröjningar beträffande att få akutvård och polis till händelseplatsen i glesbygden är något som redan under många år varit glesbygdsbefolkningens vardag (Ridberg, 2019). Nya inbesparingar och sammanslagningar av myndighetsområden görs med jämna mellanrum och de som bor i skärgården eller i andra mindre samhällen är de som främst lider av inbesparingarna. I en krissituation behöver även befolkningen på landsbygden snabbt få hjälp av polisen, brandkåren eller ambulansen. När man är i akut nöd, är det oftast den frivilliga brandkåren som är först på plats för att hjälpa. Frivilliga brandkårer hjälper med räddningsuppdrag och vissa även med första delvården (Egentliga Finlands räddningsverk, 2020). Begreppet *första delvård* förklaras mer i avsnitt 1.3. Beträffande att snabbt få hjälp av polisen finns det ingen ersättande frivillig organisation till förfogande. I den åboländska skärgården kan de nödställda bli tvungna att vänta över en timme innan en polispatrull anländer till platsen på grund av de långa distanserna.

Det är dock viktigt att komma ihåg att räddningsverkets huvudsakliga uppgift är att rädda liv och egendom (Finlex, Räddningslag, 2013/444). Räddningsverket har ingen skyldighet att beakta möjlig bevisning när de kommer fram till händelseplatsen. Undersökningens syfte är inte att kritisera någon myndighets verksamhet, utan att informera om vad som skulle gynna polisens undersökning av fallet. Ett ökat myndighetssamarbete med räddningsverket skulle vara i polisens och samhällets intresse. Räddningsverket kunde i mån av möjlighet, ta fotograferandet i beaktande vid bränder och olycksplatser för att hjälpa polisens utredare. Fotografier från hela brandförloppet ger en klarare bild av var branden började. Brandens explosivitet ger en ledtråd om brännbara vätskor använts och vilka skador som uppstått (Palmqvist, 2019).

Under en föreläsning i teknisk undersökning vid Polisyrkeshögskolan väcktes intresset hos mig att skriva mitt lärdomsprov om betydelsen av fotografier på brandförloppet. Brandkårsverksamheten har länge varit en viktig hobby för mig. Polisen och räddningsverket har olika arbetssätt och prioriteringar. Verksamheten skulle eventuellt utvecklas om båda myndigheterna vore mer medvetna om varandras verksamhetsmodeller. Efter tio år som aktiv inom en frivillig brandkår på landsbygden har jag fått viss erfarenhet av hur

brandkårens verksamhet fungerar. Jag har upplevt att det inte finns anvisningar för brandkårer beträffande vad som är viktigt för bevisningen vid bränder och olyckor. Min tanke är att utforma ett kort informationspaket som kan användas av alla brandkårer.

Jag har infogat en karta som visar var brandkåreerna i Åboland och de närmaste polisstationerna är belägna. På så vis kan läsaren få en uppfattning om sträckorna och tiden det tar att röra sig på området. Ämnet är aktuellt, eftersom servicen på glesbygden dras in allt mer och myndigheter slås samman och dras bort från mindre orter. (Inrikesministeriet, 2016, s. 16.)

Med hjälp av resultaten från undersökningen, har jag sammanställt en kort minneslista (se bilaga 5) till räddningsverket med punkter som är viktigt ur ett utredningsperspektiv och som hjälper polisen i sin utredning av händelsen. I minneslistan framkommer det bland annat punkter om man kommit ihåg att fotografera vid ankomst, under brandens gång och att inte använda brännbara vätskor i närheten av händelseplatsen. Även att fotografera vid trafikolyckor innan fordonen flyttas skulle ge värdefull information åt polisens utredare. I bästa fall kunde det bidra till att enklare hitta misstänkta eller utesluta brott, vilket även gynnar samhället.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med undersökningen är att utreda om brandkåren på glesbygden kan hjälpa polisens utredning av bränder och olyckor genom ett tätare myndighetssamarbete. Det skulle gynna både polisen och samhället att få mer bevis till en redan utmanande utredning. Viktigt är, som tidigare nämnt, att inte äventyra räddningsverkets huvudsakliga uppgifter. Mest kunde samarbetet antagligen gynna utredningen på brand- och olycksplatser i glesbygden där frivilliga brandkårer finns relativt tätt och närmaste polispatrull kan ha en timmes körtid till händelseplatsen. Genom att snabbare kunna dokumentera händelsen med till exempel fotografier har sedan polisens utredare en visuell utgångspunkt om var branden börjat, om brandens explosivitet och hur branden utvecklats (Palmqvist, 2019).

Frågorna som jag har försökt få svar på är följande:

- Har räddningsverket möjlighet att fotografera och dokumentera händelseförloppet innan polisen kommer till platsen?

- Vad skulle fotografier tagna i ett tidigt skede av branden betyda för polisens utredning av bränder och olyckor?
- Hur skulle man kunna förverkliga myndighetssamarbetet mellan polisen och räddningsverket och hur skulle det kunna fungera?

1.2 Avgränsning

Jag har valt att fokusera på fotograferingen vid bränder och olyckor i kommunerna Pargas och Kimitoön i Åbolands skärgård. Speciellt Kimitoön är bekant för mig, eftersom jag är uppvuxen där och varit aktiv inom en av de frivilliga brandkårerna på ön i tio år.

Dagtid har polisen utredare i Pargas stad och i Kimito. I Kimito finns det även en polispatrull, men eftersom det bara är en patrull med två poliser finns det inte alltid bemanning på orten. Patrullen i Kimito har även Pargas kommun som verksamhetsområde och fördelar därför sin arbetstid mellan båda kommunerna (Anonym källa, 2020). Pargas och Kimitoön består av många öar och avstånden blir därför långa och till många öar är båt eller färja det enda färdssättet.

Polispatrullerna kommer från Åbo eller Salo då Kimitoöns egen patrull inte är på arbete och beroende på var händelseplatsen är belägen tar det oftast minst en timme att nå fram (Ridberg, 2019). Frivilliga brandkårer finns utplacerade runt om i kommunerna och de är för det mesta den första enheten på plats. Därför har jag valt att fokusera på skärgården där det inte alltid finns poliser på plats men många frivilliga brandkårer som gärna hjälper samhället.

1.3 Tidigare forskning och bakgrundsmaterial

Jag har inte hittat något annat examensarbete i vilket polisens och räddningsverkets samarbete och speciellt fotograferingen på brand- och olycksplatser undersöks. Det arbete som närmast tangerar det jag undersökt är Aku Kämäris (2020) arbete *Ensipartion toimet tulipalopaikalla: ohje, Första patrullens åtgärder på en brandplats: anvisning (min översättning)*. Kämäri (2020) har gjort en anvisning till första polispatrullen som anländer till en brandplats. Från undersökningen har jag fått tips på referenser och hur jag själv kan bygga upp min undersökning.

Som bakgrundsmaterial har även lagar och anvisningar använts. De lagar och anvisningar som haft en stor betydelse i min undersökning är polislagen (Finlex, Polislag, 2011/872), räddningslagen (Finlex, Räddningslag, 2011/379), Polisstyrelsens anvisning om utredning i syfte att klarlägga brandorsak (POL-2017-5503) och Inrikesministeriets memorandum om fotografering vid räddningsuppdrag (Hautamäki, 2017).

Böcker och e-böcker om kvalitativ forskningsmetod, brandorsaksutredningar och artiklar som stöder mina teorier har använts. För att nämna några, Brandutredning (Erlandsson & Bengtsson, 2005), Säkerheten i glesbygdsområden 2020 (Inrikesministeriet, 2020), Introduktion till samhällsvetenskaplig metod (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2019), Guide for Fire and Explosion Investigation (NFPA 921, 2017), Forskningsmetodikens grunder Att planera, genomföra och rapportera en undersökning (Patel & Davidson, 2019), föreläsningmaterial om brandorsaksundersökning (Sjölund, 2017) och artiklar från Svenska Yle och Åbo Underrättelser.

1.4 Begrepp

Förklaringar till begrepp som används i denna undersökning.

Uppfattning – En människas personliga sätt att betrakta och bedöma något (Svenskas hemsida, 2020.)

Myndighetssamarbete – Två eller flera myndigheter som arbetar tillsammans för ett gemensamt syfte.

Räddningsverk – Myndighet som bland annat sköter om räddningen av liv och egendom. (Finlex, Räddningslag 2011/379.)

Ordinarie brandkår – Består av personer som är anställda av räddningsverket och avlagt en examen på räddningsinstitutet. (Finlex, Räddningslag 2011/379.)

Avtalsbrandkår eller frivillig brandkår – En frivillig brandkår består av personer som frivilligt deltar i uppgifter tillhörande räddningsverket. Brandkåren har ett avtal med räddningsverket om att sköta uppgifterna på ett visst område. (Finlex, Räddningslag 2011/379 51§.)

Första delvård – En del brandkårer erbjuder första delvård, vilket betyder att en enhet med frivilliga brandmän ger första hjälpen åt personer som varit med i olyckor eller råkat ut för

sjukdomsfall. Första delvården alarmeras alltid tillsammans med en ambulans. Första delvården kallas även för *första respons* eller *ensivaste* på finska. (Egentliga Finlands räddningsverk, 2020.)

Åbolands skärgård – Skärgårdsområdet som gränsar till Åland, Åbo och Hangö och består av kommunerna Pargas och Kimitoön.

Brandorsaksutredning – Utredning som polisen gör för att fastställa brandorsaken och skadans omfattning (Finlex, Polislag 2011/872; Finlex, Räddningslag 2011/379).

Brandutredning – Utredning som räddningsverket gör på en brandplats, för att fastställa orsaken till branden (Finlex, Räddningslag 2011/379).

Tjänstehjälp – En myndighet som hjälper en annan myndighet. Det kan som i det här fallet vara myndighetssamarbetet mellan polisen och räddningsverket.

TIKE – Förkortning av Tilannekeskus, eller lägescentral som det heter på svenska. Både polisen och räddningsverket har egna lägescentraler. I TIKE dejourerar en tjänsteman ur befälet från räddningsverket eller polisen som bland annat håller en lägesbild över sitt område och hjälper enheterna på fältet. (Västra Nylands räddningsverk, 2020.)

2 TEORI

För att bättre kunna beskriva utmaningarna i Åbolands skärgård, har jag sammanställt ett teorikapitel i vilket jag behandlar *myndighetssamarbete*, *lagarna* som binder polisen och räddningsverket, kommunernas storlek samt var räddningsverkets och polisens stationer är utplacerade inom området. En av utmaningarna i skärgården är att kommunerna består av tusentals öar varav de flesta inte har vägförbindelser. Avstånden är långa och terrängen varierande och kuperad, vilket gör att det tar länge innan en polispatrull kommer fram till händelseplatsen. Det som även behandlas i kapitlet är vem som sköter utredningen på brand- och olycksplatser och vilka uppgifter olika myndigheter har.

2.1 Lagstiftning

Polisen och räddningsverket är två av de viktigaste myndigheterna som finns i det finländska samhället. För att Finlands demokratiska välfärdssystem ska fungera effektivt och inom sina

befogenheter är myndigheterna bundna till olika lagar. Lagarna som tas upp i denna undersökning är främst Polislagen (872/11) och Räddningslagen (379/11).

2.1.1 Polisen

Polisen är bunden till flera olika lagar i sitt tjänsteutövande. I polislagen framkommer vilka polisens uppgifter är,

Polisens uppgift är att trygga rätts- och samhällsordningen, skydda den nationella säkerheten, upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att förebygga, avslöja och utreda brott och föra brott till åtalsprövning. Polisen ska upprätthålla säkerheten i samarbete med andra myndigheter samt med sammanslutningar och invånarna och sköta det internationella samarbete som hör till dess uppgifter. (Polislag (872/11) 1 kap. 1§.)

Till polisens uppgifter hör bland annat att förebygga, avslöja och utreda brott, vilket betyder att det hör till polisen att även utreda bränder och olyckor för att ta reda på om ett brott har skett eller inte. För att en utredning ska vara av bästa möjliga kvalitet är det i polisens intresse att samarbeta med andra myndigheter.

I polislagen nämns följande om brandorsaksutredningar:

Med polisundersökning avses annan undersökning som polisen enligt lag ska företa än förundersökning med anledning av brott. Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag ska polisen, med anledning av en anmälan eller när det annars av särskilda skäl är befogat, företa polisundersökning för att hitta en försvunnen person eller utreda orsaken till en eldsvåda.

Vid polisundersökning ska förundersökningslagen iakttas i tillämpliga delar på det sätt som undersökningens art förutsätter. (Polislag (872/11) 6 kap. 1§.)

Brandorsaksutredning kan antingen göras som en förundersökning enligt förundersökningslagen eller som en polisundersökning enligt polislagen (Polisstyrelsen, 2018, anvisning, s. 3). Om det finns skäl att misstänka att ett brott har begåtts, utreds ärendet enligt förundersökningslagen (Finlex, Förundersökningslag, 3kap. 3§ 1 mom). Brottet kan vara till exempel sabotage, vållande av allmän fara, bedrägeri eller något annat brott.

2.1.2 Räddningsverket

Den lag som har störst betydelse för räddningsverket är Räddningslagen. Räddningsverkets huvudsakliga uppgift är att rädda liv och egendom.

Till räddningsverksamheten hör att 1) ta emot larm, 2) varna befolkningen, 3) avvärja överhängande olyckor, 4) skydda och rädda offer för olyckor samt människor, miljö och egendom som är i fara, 5) släcka eldsvådor och begränsa skador, 6) ha hand om ledning, kommunikation, underhåll och andra stödfunktioner i anslutning till de uppgifter som nämns i 1–5 punkten. (Räddningslag (379/11) 32§.)

Eftersom räddningsverkets första prioritet är att rädda liv och egendom blir andra uppgifter som att fotografera händelseplatsen av lägre prioritet. Räddningsverket kan själva göra en brandutredning, och gör det främst i syftet att förebygga liknande bränder och utveckla sin egen verksamhet (Polisstyrelsen, 2018, s. 3.)

I räddningslagen (379/11) 41§ beskrivs räddningsverkets brandutredning enligt följande:

Räddningsverket ska utföra brandutredning. Syftet med brandutredningen är att förebygga motsvarande olyckor och begränsa skadorna samt att utveckla räddningsverksamheten och aktionsberedskapen.

Vid brandutredningen bedöms orsaken till eldsvådan och utreds i behövlig omfattning de faktorer som påverkat antändningen och spridningen av branden, de skador som branden orsakat och de faktorer som påverkat skadornas omfattning samt räddningsverksamhetens förlopp. Utredningens omfattning beror särskilt på hur allvarliga följderna av branden är.

Om det finns skäl att misstänka att en eldsvåda eller någon annan olycka har orsakats uppsåtligt eller av oaktsamhet, ska räddningsmyndigheten anmäla saken till polisen. Också förseelser i fråga om brandsäkerheten och människors säkerhet som upptäckts i samband med brandutredningen ska anmälas till polisen.

Polisen ska företa polisundersökning enligt 6 kap. 1 § i polislagen ([872/2011](#)) för att reda ut brandorsaken vid sådana eldsvådor som har lett till dödsfall, allvarliga

personskador eller betydande egendomsskador. (30.12.2013/1171) (Räddningslag (379/11) 41§.)

Räddningsverket har en skyldighet att meddela polisen om bränder och olyckor som skett genom uppsåt eller som en följd av oaktsamhet. Räddningsverket behöver inte reflektera över om brottslig verksamhet skett, utan det räcker att en person möjligtvis kan ha varit orsaken till branden. (Mäkelä m.fl, 2013, s. 30.)

2.1.3 Myndighetssamarbete

Samarbetet mellan olika myndigheter nämns på fler ställen i lagen. Ett samarbete kan behövas om resurserna inte räcker till eller när en myndighet behöver de specialkunskaper eller -utrustning som en annan myndighet besitter. Som exempel kan nämnas att polisen kan begära hjälp av Försvarsmakten för att röja undan krigstida laddningar, gränsbevakningen bistår polisen vid bland annat nykterhetskontroller och uppdrag på vattenområden, sjukvårdsmyndigheterna kan begära tjänstehjälp av polisen vid hämtande av aggressiv patient, polisen kan kalla in frivilliga räddningstjänsten till en efterspaning eller då polisen och socialen tillsammans gör hembesök för att kontrollera en persons välbefinnande. I Förvaltningslagen (2003) 10:e paragraf står det att varje myndighet på andra myndigheters begäran ska bistå dessa i skötseln av fallet och att man även i övrigt ska främja samarbetet mellan myndigheterna. Samarbetet myndigheter emellan nämns även på flera andra ställen i olika lagar, bland annat i Polislagen (872/11), Räddningslagen (379/11) och Hälso- och sjukvårdslagen (1326/10). Myndigheterna i Finland har goda förutsättningar för att ge och begära tjänstehjälp från andra myndigheter (Mäkelä m.fl., 2013, s. 28).

2.2 Brandorsaksutredning

En brandorsaksutredning startas efter att en brand uppstått och branden medfört person- eller betydande egendomsskador. Då det talas om utredningar är det kanske främst polisens utredningar som man kommer att tänka på, men det finns flera aktörer som utreder bränder och olyckor. Räddningsverket gör även egna utredningar och samarbetar med polisen och bistår polisen med sin expertis inom bränder och olyckor. Andra aktörer som kan nämnas är Olycksutredningscentralen, Säkerhets- och kemikalieverket (TUKES) och försäkringsbolag. (Mäkelä m.fl., 2013, s. 53.)

Polisen utreder orsaken till en brand, om branden varit anlagd, skett på grund av oaktsamhet eller om det varit en olycka. Det betyder att polisen gör en utredning då det finns en misstanke om brott, då människor kommit till skada eller avlidit som en direkt följd av branden eller om egendomens skada är betydlig. Med betydlig skada av egendom menas att det materiella värdet överstiger 200 000 euro. (Polisstyrelsen, 2018, s. 3–4.)

I en brandorsaksutredning ska man enligt polislagen i första hand fokusera på att utreda orsaken till branden. Det är inte meningen att polisen ska utreda om brandorsaken till exempel var orsakad av en felaktig apparat eller felanvändning, eller utreda privaträttsliga ansvarsfrågor. Utredningar i syfte att förebygga liknande bränder faller på räddningsverket eller andra aktörer. (Polisstyrelsen, 2018, s. 5.)

När polisen anländer till en brand- eller olyckplats är deras första åtgärder att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Polisen ska trygga räddningsverkets arbete genom att ge dem arbetsro och fri passage med brandbilarna, avspärra området, förhindra nya olyckor och dirigera trafiken. Oftast, i till exempel skärgården, brukar räddningsverket vara de som står för trafikdirigeringen då brandmännen brukar vara fler till antalet än poliserna vid bränder och olyckor. Till de inledande åtgärderna hör även att fotografera, dokumentera allt av intresse på händelseplatsen och säkra bevis. Polisen behöver information av ögonvittnen till händelsen och man behöver även veta vad brandmännen sett då de kom till platsen. (Polisstyrelsen, 2018, s. 6.) Brandmännens expertis och preliminära teorier om vad som kan ha orsakat branden och hur den utvecklades är viktiga faktorer i polisens utredning. Beträffande dokumenteringen av händelseplatsen och säkrandet av bevis är det viktigt med ett starkt samarbete mellan polisen och den som leder släcknings- eller räddningsarbetet. Innan föremål flyttas och röjningen påbörjas är det viktigt att komma ihåg att fotografera (Sjölund, 2017).

När de inledande åtgärderna är utförda på händelseplatsen och polispatrullen har gjort en anmälan går anmälan vidare till polisens utredare. Polisens utredare och polisens tekniker brukar efter en omfattande brand besöka händelseplatsen för fortsatt dokumentering och undersökning. Med på platsen kan även räddningsverkets brandutredare vara för att hjälpa polisen och även för att göra en egen utredning av branden. Samarbete myndigheter emellan ger bästa resultaten. (Polisstyrelsen, 2018, s. 8, 11.) Andra experter som kan användas i

utredningen eller i rättegången är elinspektörer, Suomen pelastusalan keskusjärjestö (SPEK) och utredare från försäkringsbolag (Mäkelä m.fl., 2013, s. 53).

Räddningsverkets brandutredning är en relativt ny verksamhet som fick sin början 2005. Brandutredningen som räddningsverket gör är främst till för att utveckla säkerheten och släckningsarbetet och förhindra dödsfall orsakad av bränder. Brandutredningens mål är att förebygga liknande bränder och utveckla räddningsverksamheten. Räddningsverkets syfte vid en brandutredning är inte att hitta skyldiga och skuldbelägga någon. (Mäkelä m.fl., 2013, s. 29; Polisstyrelsen, 2018, s. 3.)

Räddningsverkets huvudsakliga uppgift då de kommer till en brand eller olycka är att rädda liv och egendom (Räddningslag (379/11) 32§). Målet är att snabbt begränsa branden så att den inte sprider sig ytterligare och hindra nya olyckor och faror. Räddningsverkets uppgifter i en brand kan vara släcknings- och räddningsarbete, att ge prehospital vård, utföra brandinspektioner och -utredning. Polisens uppgifter, till skillnad från räddningsverket, är att trygga den allmänna ordningen och säkerheten, avspärning, givande av tjänstehjälp och göra förundersökning. (Mäkelä m.fl., 2013, s. 28.)

Räddningsverkets brandutredning är mycket bredare än polisens brandorsaksutredning. När en person omkommit i en brand utreder polisen dödsorsaken och samtidigt orsaken till branden. Räddningsverket utreder snarare omständigheterna och faktorerna som bidrog till branden samt samlar data om händelsen i utvecklingssyfte. Resultaten gynnar den förebyggande verksamheten och utvecklingen av den, samt fungerar som framtida utveckling och utbildning av släcknings- och räddningsverksamheten. Polisen utreder händelseförloppet och om någon är ansvarig för att ha orsakat branden, men börjar inte i detalj utreda om till exempel varför en felaktig apparat började brinna. Räddningsverket utreder alltid bränder i vilka någon dött eller fått en allvarlig skada. Det undersöks också om branden orsakat omfattande skador på miljön (omgivningen) eller materiella skador. Bränder utreds även om man kan anta att data från utredningen kan bidra till att minska bränder med dödlig utgång. Utredningen kan även göras i förebyggande syfte av bränder. (Polisstyrelsen, 2018, s. 8–9; Mäkelä m.fl., 2013, s.31–32.)

Räddningsverket använder inte samma verksamhetsmodell vid brandutredningar i hela landet. På vissa ställen har man en grupp med brandutredare medan det på andra ställen finns en ansvarsperson som sköter utredningen av bränder. Räddningsverket är en betydande

samarbetspartner för polisen vid brandorsaksutredningar, eftersom räddningsverket har det tekniska och praktiska kunnandet om hur bränder reagerar i olika utrymmen och med olika material. (Mäkelä m.fl., 2013, s. 31–32.) Räddningsverkets anställda kan fungera som experter och som vittnen i rättegångar och kan svara på om branden orsakade någon fara eller om den skulle ha kunnat orsakat fara. (Mäkelä m.fl., 2013, s. 34–35.)

2.3 Vad kan göras för att underlätta utredningen?

Fotografering är en av de viktigaste dokumenteringar som man kan göra vid en brand och olycka (NFPA, 2017, s. 179). Fotografierna hjälper utredaren att få en överblick av händelseplatsen och objektet i fråga och kan också ha betydelse som bevis vid en eventuell rättegångsprocess. Alla utredningar är inte brottsutredningar och alla blir inte föremål för en rättegångsprocess. Det är bättre att ta för många fotografier än att ta för få. Det är viktigt att så snabbt som möjligt ta fotografier av branden, eftersom förhållandena på brandplatsen ändras för varje minut och ledtrådar försvinner. Om det är en byggnad som brinner så finns det en risk att byggnaden kollapsar och att viktiga ledtrådar förstörs. (NFPA, 2017, s. 180.)

Räddningsverkets fotografier är viktiga vid utredning av bränder och olyckor. Brandmännen är oftast först på händelseplatsen och för varje minut som går fortskrider brandens framfart. Därför skulle det vara viktigt att direkt, i mån av möjlighet förstås, fotografera då man kommer fram till platsen och medan släckningsarbetet pågår. Släckningsarbetet i sig gör att spåren försvinner. Innan röjningsarbetet börjar eller fordon flyttas på ska också platsen och objektet fotograferas. Om det finns människor som tittar på branden när räddningsverket anländer skulle det även kunna vara till nytta för utredningen att fotografera publikskaran. (NFPA, 2017, s. 183.)

Det som den första enheten som kommer till speciellt en brand kan göra är att:

- Notera den mötande trafiken då man närmar sig händelseplatsen.
- Fotografera direkt då man kommer till platsen och notera var branden var som intensivast, söndriga fönster eller spår av inbrott.
- Använda kameran eller fotografera med telefonen.
- Berätta för polisen hur och var brandmännen tog sig in i byggnaden.
- Notera om det fanns någon belysning på eller om någon apparat var igång.
- Röra så lite som möjligt på platsen där branden börjat, notera vad brandmännen har behövt röra för att göra sitt arbete.
- Om intressanta föremål hittats i omgivningen kan de ligga kvar, orörda.
- Om det finns risk att bevis och spår förstörs under processen, ta fotografier.

- När situationen är över, samla in allas iakttagelser och meddela dem till polisen. (Erlandsson & Bengtsson, 2005, s. 12.)

Fotografierna som tas på platsen behöver inte vara estetiskt korrekta och professionella, så länge som det går att tyda det som finns på fotografiet. Det lönar sig att ta några fotografier direkt vid ankomsten till objektet. Fotografier som behövs i utredningen involverar både översiktsbilder, närbilder och detaljbilder. Med översiktsbilder menas det att bilden tas från längre avstånd så att objektet och omgivningen runt objektet syns. Fotografierna på själva objektet bör tas från flera vinklar och hörn runt hela objektet. Närbilder tas på till exempel frampartiet av en bil som fått skador i frampartiet. Detaljbilder är tagna från riktigt nära håll och kan som exempel vara av en repa i lacken där det syns färg från en annan bil. Fler fotografier är bättre än för få. (NFPA, 2017, s. 181, 184.)

I räddningslagen anges inget specifikt om fotografering, men inte heller något som skulle förbjuda det. Så länge som räddningsarbetets huvudsakliga uppgifter görs finns det inget som skulle förbjuda en av brandmännen eller förmannen att ta några fotografier då de kommer till händelseplatsen. Tvärtom kan det även gynna räddningsverket om de gör en utredning eller använder fotografierna i utbildningssyfte.

Så länge som det finns en laglig grund till fotograferandet, som vid en brandutredning eller som utbildningssyfte, är det tillåtet att fotografera vid bränder och olyckor. Att använda fotografierna i ett personligt syfte eller till och med dela dem på sociala medier eller sälja till medier är straffbart. Vid marknadsföring av brandkårsverksamheten får endast räddningsverkets egna fordon och manskap synas. (Inrikesministeriet, 2017, s. 3.)

2.4 Utplacering av polis- och brandstationer och distanser

Åbolands skärgård är beläget mellan finska fastlandet och Åland. Kommunerna som till största del utgör Åbolands skärgård är Pargas och Kimitoön. Kommunerna består av tusentals öar och ett stort vattenområde. Eftersom öarna i skärgården är utspridda på ett stort område är det naturligt att avstånden även blir långa och för att nå de flesta öarna behövs båt- eller färjetrafik. I Pargas och Kimitoön finns det fler fritidsbostäder än permanenta bostäder, vilket gör att det speciellt under sommaren rör sig mångdubbelt fler människor i kommunerna (Statistikcentralen, 2019). I Inrikesministeriets publikation om den inre säkerheten (2016) framkommer det att framtiden kommer att medföra ännu större

utmaningar att upprätthålla säkerheten i glesbygden. Myndigheternas resurser är redan begränsade och man kan inte låta den nuvarande nivån försämrats ytterligare. Avtalsbrandkårerna i glesbygden utgör en livsviktig länk i att erbjuda myndighetstjänster i glesbygden. Gränsbevakningens roll vid kusten är betydande eftersom de är på väg att bli den enda myndigheten som kan trygga säkerheten. (Inrikesministeriet, 2016, s. 16.)

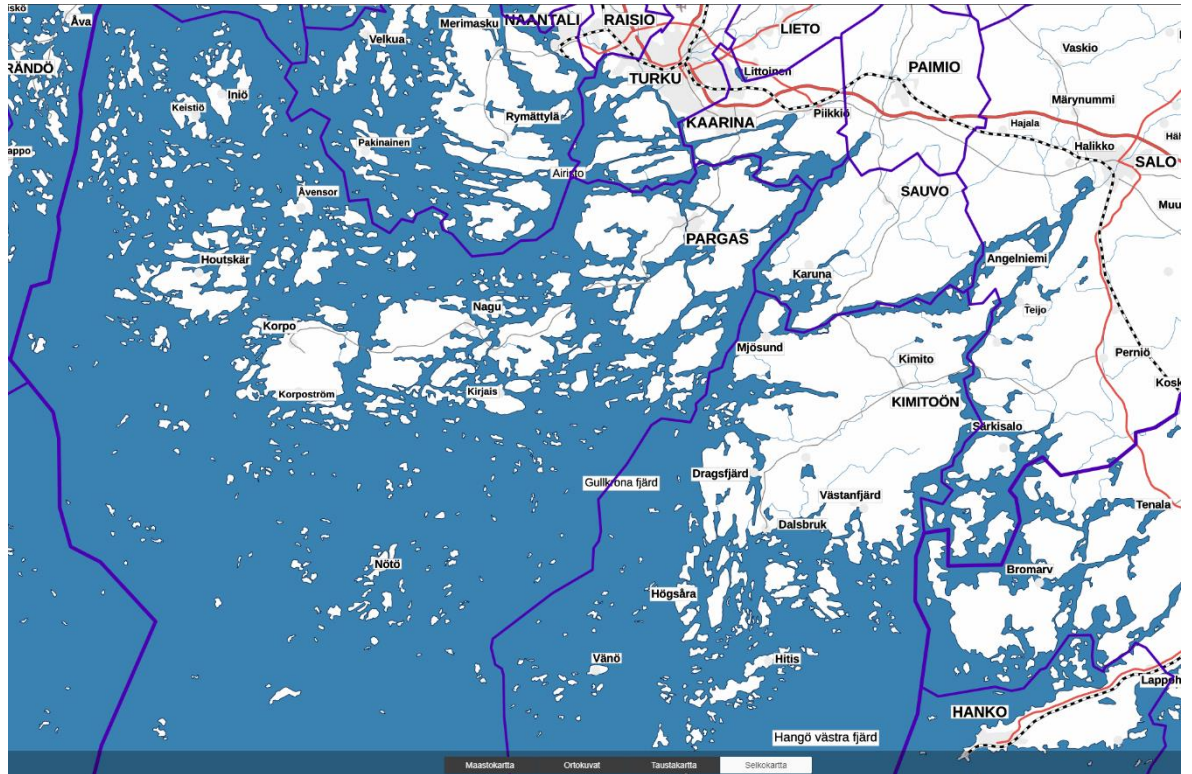

Bild 1. Karta på Åbolands skärgård (Paikkatietoikkuna, 2020).

2.4.1 Kimitoöns kommun

Innan 2009 bestod Kimitoön av tre kommuner, Kimito, Dragsfjärd och Västansfjärd. Vid kommunsammanslagningarna 2009 bestämdes det att de tre kommunerna skulle slås samman och bilda Kimitoöns kommun. (Fellman, 2012.) Kimitoön består av ungefär 3000 öar, varav 25 av öarna är bebodda året om. Vid den senaste befolkningsräkningen som gjordes 2019, kom det fram att 6640 människor var inskrivna i kommunen. Kimitoön består av en total areal på 2801 km², 687 km² består av land och 2114 km² av vatten. Under sommaren mångdubblas befolkningen då sommargästerna anländer. (Kimitoöns kommun, 2020.)

På Kimitoön finns en polisstation. Polisstationen är belägen i Kimito centrum och består för närvarande av två personer som arbetar på fältet och tre på utredningen (Muntlig källa, 2020). Under de senaste åren har polisstationens tillståndsavdelning drabbats av nedskärningar och är nu endast öppen varannan onsdag (Engström, 2018). På Kimitoön startades hösten 2014 ett projekt med bypolis efter att oroligheterna i Kimitoöns kommun intensifierats. Innan projektet kom igång var polispatrullen tvungen att starta och sluta då sin arbetsdag i Kimito, men körde oftast utryckningar i Åbotrakten, vilket betydde att Kimitoön blev oövervakad. Under bypolisprojektet fick Kimitos polispatrull Kimitoön som verksamhetsområde. Projektet visade sig vara lyckat och bypolisen fick fortsätta sin verksamhet på Kimitoön. (Sandström, 2014; Lund, 2017.) Om inte Kimitoöns egen patrull är på arbete då det kommer ett uppdrag på Kimitoön, kommer närmaste tillgängliga polispatrull från Salo eller Åbo. Polisen samarbetar även med gränsbevakningen, som bistår med transporter ut till skärgården och deltar i trafikövervakningar.

Räddningsverket har fyra avtalsbrandkårer på Kimitoön. Brandkårerna är belägna i Kimito, Dalsbruk, Västanfjärd och Hitis. Eftersom brandkårerna är belägna i glesbygden och det inte finns en ordinarie brandkår, är det avtalsbrandkårerna som först blir alarmerade till händelseplatsen. De frivilliga brandkårerna utgörs av frivilliga från den lokala befolkningen. Frivilliga brandmän sätter sin fritid och i mån av möjlighet sin arbetstid till att utrycka på alarmuppdrag och hjälpa det lokala samhället. Alla som deltar i utryckningar ska åtminstone ha gått kurs i släckningsarbete. De flesta frivilliga brandmän genomför även flera andra kurser, går fortbildningar och deltar i övningarna som brandkåren själv ordnar. På Kimitoön finns ingen ordinarie brandkår, utan verksamheten sköts av frivilliga brandkårer. Vid mer omfattande alarmuppdrag kommer hjälp även från räddningsverkets ordinarie brandkårer. (Egentliga Finlands räddningsverks hemsida, 2020; Statsrådets förordning om räddningsväsendet 407/2011.)

I bilaga 2 finns en karta över var brandstationer, polisstationer och gränsbevakningsstationen finns utplacerade i kommunen.

Avstånd:

Åbo till Kimito	63,5 km
Salo till Kimito	47,3 km
Kimito till Västanfjärdens centrum	17,1 km
Kimito till Dalsbruk	25 km
Dalsbruk till Kasnäs	17 km

Kasnäs färjefäste till Rosala färjefäste	7,3 km (cirka 42 min)
--	-----------------------

Figur 1 Avstånd till Kimitoön och inom Kimitoöns kommun. (Google Maps.)

2.4.2 Pargas kommun

Genom kommunsammanslagningarna 1.1.2009 bildade kommunerna Pargas, Nagu, Korpo, Houtskär och Iniö Väståbolands kommun. Kommunen bytte namn 2012 till Pargas kommun. I kommunen bor ungefär 15 300 invånare, varav majoriteten bor i området kring Pargas stad. I Pargas finns det flest öar i Finland, drygt 10 000, och kommunen är bland de tre stugtätaste kommunerna i Finland. Kommunens totala areal är 5 548 km², varav 80 % är vatten (4 666 km²). (Pargas hemsida, 2020.)

I centrum av Pargas finns en polisstation. Efter ett lyckat projekt och fortsättning på bypolisförsöket på Kimitoön fick även Pargas en bypolis 2016 (Ventus, 2016). Bypolisverksamheten slutade inom några år och de senaste åren arbetar endast utredare på polisstationen. Enligt en muntlig källa arbetar för tillfället sex poliser på Pargas polisstation. Kimitopatrullen åker ibland vissa dagar till olika områden i Pargas kommun för att övervaka trafiken och allmän ordning och säkerhet. Även i Pargas är gränsbevakningen en viktig samarbetspartner som hjälper polisen med transporten till olika öar. Gränsbevakningen kan även bistå polisen i uppdrag till exempel på Iniö dit polisen har en lång väg. Befolkningen på Iniö tar i första hand färjan över till Gustavs, och det är även den vägen som polispatrullerna tar om de behöver komma från Åbo till Iniö. (Muntlig källa, 2020.)

I Pargas finns en ordinarie brandstation som har bemanning dygnet runt. Förutom den ordinarie brandstationen finns det en frivillig brandkår på Iniö, en i Houtskär, en i Korpo, en i Nagu och två i Pargas. (Egentliga Finlands räddningsverk, 2020.)

I bilaga 1 finns en karta över brandstationernas, polisstationernas och gränsbevakningens stations placering i Pargas kommun.

Avstånd:

Åbo huvudpolisstation till Pargas centrum	24,4 km
Pargas till Nagu centrum	33,1 km. Färja mellan Pargas och Nagu, cirka 1,7 km och 23 min.
Nagu till Korpo centrum	23,2 km. Färja mellan Nagu och Korpo, cirka 5 min.

Korpo till Houtskär centrum	24,3 km. Färjan mellan Korpo och Houtskär, cirka 50 minuter och 9 km.
Iniöborna tar färjan till Gustavs	ungefär 44 minuters färdtid

Figur 2 Avstånden mellan olika samhällen i Pargas kommun. (Google Maps.)

2.5 POUTA

POUTA är polisens nya molntjänst som togs i bruk 1.1.2020. Syftet med POUTA är att delvis underlätta förundersökningsprocessen genom att förenkla förmedlingen av fotografier och filmer till polisen. Ett av problemen innan POUTA var att e-postmeddelandets storlek är begränsad och filerna inte rymdes i ett e-postmeddelande. Då filerna inte rymdes att skicka per e-post måste någon personligen spara materialet på en minnessticka och posta eller föra materialet till polisstationen. POUTA anses vara ett säkert sätt att elektroniskt överföra material, eftersom det inte sparas via någon utomstående part som Whatsapp eller Facebook. (Polisens intranät, 2020.)

Fördelen med POUTA är att det är enkelt att använda för alla parter. Polisens utredare som har hand om fallet gör en mapp i molnet med brottsanmälningens nummer och delar sedan en länk till de privatpersoner eller myndigheter som ska skicka material till polisen. Den största nyttan av POUTA har man kanske vid stora olyckor eller bränder där det finns mycket bild- och videomaterial. Då kan polisen till exempel lägga ut länken till allmänheten och begära att alla som har material om händelsen ska ladda upp det i polisens moln. (Polisens intranät, 2020.)

POUTA skulle kunna underlätta överföring av fotografier och filmmaterial mellan räddningsverket och polisen och skulle dessutom ske på ett säkert sätt. Materialet behöver på så sätt inte skickas i flera e-postmeddelanden eller läggas på en extern hårddisk för att sedan personligen transporteras till polisens utredare. Vid mera omfattande händelser kan polisen även be att allmänheten laddar upp sitt bildmaterial till POUTA.

3 MATERIAL OCH METOD

I det här kapitlet beskrivs vilket material och vilka metoder som använts i bearbetningen av undersökningen. Metoderna som använts är fenomenografi och hermeneutik. I båda metoderna fokuseras det på tolkningen av andras och egna uppfattningar om särskilda fenomen. Empirin har analyserats enligt dessa metoder och de etiska aspekterna har tagits i beaktande under hela processen. I det här kapitlet kommer jag även att redogöra för materialinsamlingen och valet av informanter. Undersökningens reliabilitet och validitet analyseras även i nedanstående kapitel.

3.1 Kvalitativ forskningsmetod

Metoderna som använts i denna undersökning faller in i kategorin kvalitativ forskningsmetodik, vilket betyder att undersökningen är inriktad på att försöka tolka och förstå åsikter och livssyner. Informanterna som används i undersökningen är ofta färre till antalet än i kvantitativa undersökningar, eftersom man vill försöka förstå ett fenomen snarare än att mäta det. Genom att man mer grundligt undersöker och försöker förstå ett fenomen inom den kvalitativa metoden upptäcks ofta även nya problem och möjligheter. I kvalitativ metodik har även undersökarens egen uppfattning och tolkning av situationen en betydelse i slutresultatet. I och med att alla har olika erfarenheter och åsikter kan även slutresultatet variera, men variation ses snarare som en positiv sak inom kvalitativ forskning. (Patel & Davidson, 2019, s. 52–54.) I denna undersökning har fenomenografin och hermeneutiken varit av betydelse, eftersom jag har tolkat informanternas åsikter om olika ämnen som berör min undersökning. Resultaten framkommer i kapitel 4.

3.1.1 Fenomenografi

Eftersom mitt mål är att utreda om ett fördjupat myndighetssamarbete mellan polisen och räddningsverket skulle vara möjligt är det viktigt att höra dessa olika yrkesgruppers åsikt om förslaget. Fenomenografin lämpar sig som undersökningsmetod eftersom man i fenomenografin vill veta människors uppfattning om något.

Fenomenografin hör till den kvalitativa grenen inom metodiken, vilket betyder att man till exempel ger informanterna friare händer att berätta om detaljer och sina upplevelser. I kvantitativa enkätsituationer är man mer intresserad av siffror och fasta svarsalternativ. (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2019, s. 5.)

Fenomenografin och fenomenologin påminner till viss grad om varandra. I båda metoderna vill man studera människors uppfattningar, men i fenomenologin är man mera ute efter att ta reda på orsakerna som lett till upplevelserna medan uppfattningarna om något är viktigare inom fenomenografin, vilket gör att begreppet *uppfattning* är viktigt inom fenomenografin. (Patel & Davidson, 2019, s. 37; Kroksmark, 2007, s. 5.)

Vanligtvis används öppna, kvalitativa intervjuer för att samla in material till undersökningen. På så vis kan informanten lättare uttrycka sin egen uppfattning om ämnet, och möjligheten att ställa följdfrågor gör att man får data som går mer in på djupet. Inom fenomenografin är man inte ute efter att hitta teorier huggna i sten eftersom empirin baserar sig på olika individers uppfattningar som dessutom kan ändras med tiden. (Patel & Davidson, 2019, s. 38; Kroksmark, 2007, s. 5.)

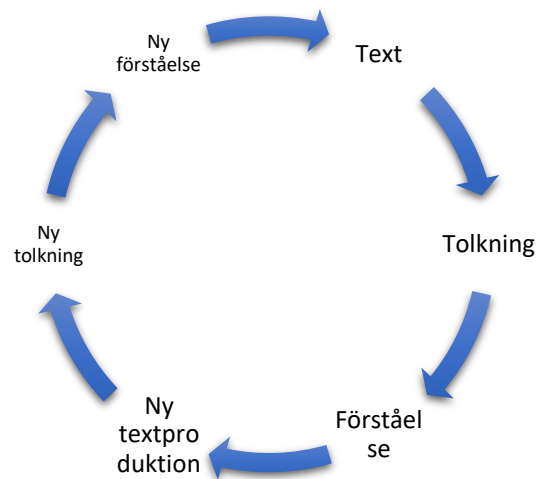
Inom fenomenografin menar man att erfarenhet utgör människans uppfattning. Med det menas att människan hela tiden tar emot nya intryck som leder till nya erfarenheter. På så vis kan man aldrig mer återgå till samma erfarenhet igen, eftersom man redan erfarit den. Med varje ny upplevelse kommer ny erfarenhet, vilket gör att samma situation inte längre upplevs på samma sätt. (Kroksmark, 2007, s. 9.)

3.1.2 Hermeneutik

I detta lärdomsprov har informanternas erfarenheter och åsikter varit av stor vikt, vilket gör att även hermeneutiken har en naturligt viktig del i arbetet beträffande att tolka informanternas och egna uppfattningar om ämnet.

Hermeneutiken är en tolkningslära och räknas som en kvalitativ forskningsmetod, men används sällan som den enda forskningsmetoden. Med hermeneutiken vill man bland annat tolka människors handlingar, erfarenheter och åsikter. Hermeneutiken är mer öppen till sitt forskningssätt genom att forskaren själv kan tolka och försöka förstå andra människors upplevelser. I princip kan varje forskares egen forskningsmetod kallas för hermeneutik, eftersom man utgår från sin egen förståelse i tolkningen av empirin. Hermeneutikern försöker se helheterna i arbetet och kan använda sig av sina egna upplevelser och erfarenheter. (Patel & Davidson, 2019, s. 32–33.)

När forskaren ska tolka empirin försöker hen först skaffa sig en helhetsbild av materialet. När helhetsbilden är klar, börjar forskaren försöka tolka materialet dels genom sin egen uppfattning, dels genom informantens uppfattning. Målet är att få en så heltäckande bild av alla uppfattningarna som möjligt. Inom hermeneutiken uppskattas en mångfald av uppfattningar. (Patel & Davidson, 2019, s.34–35.) Inom hermeneutiken använder man sig av ordet *horisontsammanmätning* då man försöker sätta sig in i andras tankesätt för att utvidga sin egen horisont. I hermeneutiken använder man sig även ofta av en *hermeneutisk cirkel* eller *spiral*. Inom hermeneutiken prövar man även sin egen tes under processen för att antingen styrka den eller förkasta den. (Skoglund, 2012.)

Figur 3 En tolkning av den hermeneutiska cirkeln (Patel & Davidson, 2019, s. 35).

I figur 1 finns en tolkning av den hermeneutiska cirkeln. Undersökaren läser en text, tolkar texten, försöker förstå innebörden i texten, skriver ner vad hen kommit fram till, tolkar, får en ny förståelse och fortsätter att läsa en annan text. I princip allt nytt som en person tar in behöver processas och förstås för att hen ska kunna vidga sina vyer. Orsaken till att hermeneutiken används i denna undersökning är för att jag ska kunna använda mig av min egen erfarenhet och tolkning inom ämnet i ett försök att förstå och tolka informanternas åsikter. Efter att själv ha varit anställd som frivillig brandman i tio års tid har jag fått en viss erfarenhet och insikt i hur arbetet utförs.

Inom hermeneutiken är förståelse en avgörande faktor vilket gör att även undersökarens egen erfarenhet och teoretiska kunskaper är viktiga vid analysen och vid tolkningen av

intervjuerna. Därav kommer jag även att inflika med mina egna erfarenheter som frivillig brandman i skärgården. (Patel & Davidson, 2019, s. 37, 106–107.)

3.2 Materialinsamlingsmetod

Det material som använts i undersökningens teori- och metodkapitel består till största delen av lagar, tidigare undersökningar och metodikböcker. Det material som ändå är av största vikt är tolkningen av informanternas åsikter om ämnet. Deras åsikter om verksamheten och ett fördjupat myndighetssamarbete är avgörande i resultatet av undersökningen.

Den kvalitativa intervjun är ett samtal med en struktur och som har ett syfte då man vill veta åsikter, attityder och erfarenheter hos informanterna. Intervju passar bäst då undersökaren vill ha en friare diskussion och som vid behov kan styras under samtalets gång i önskad riktning. Vanligen används *öppna* och *ostrukturerade* intervjuer vid kvalitativa undersökningar. Orsaken till det är att informanten ska kunna uttrycka sig så öppet och självständigt som möjligt. En öppen intervju är mer som ett samtal mellan informanten och undersökaren. Frågorna som ställs under intervjun är inte satta i någon speciell ordning och beroende på svaren kan man ställa nya följdfrågor. (Patel & Davidson, 2019, s. 104–105.)

Kvalitativa intervjuer kan delas in i ostrukturerad, semistrukturerad, strukturerad och strukturerad intervju med fasta svarsalternativ (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2019, s. 138). En ostrukturerad intervju påminner mest om ett vanligt samtal i vilket man inte har på förhand utarbetade frågor, medan man i en strukturerad intervju ställer färdigt formulerade frågor i en specifik ordning.

Vid en intervju ska undersökaren först presentera sig själv, informera vad det är som undersöks och vad för slags frågor som kommer att ställas. Undersökaren ska informera vad det betyder att personen ställer upp i intervjun och om den vill vara anonym, hur intervjun dokumenteras och vad den kommer att användas till och att man kan avbryta när som helst. (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2019, s. 140.) Frågorna ställs ofta först med enkla faktafrågor om ens namn, yrke och titel. Sedan ställs introducerande frågor för att komma in på rätt spår och övergångsfrågor som får personen att koppla ihop ämnena. I nyckelfrågorna ställs de frågor som utgör det man fokuserar på i sin undersökning. Om det förekommer komplicerade och känsliga frågor ställer man dem innan de klargörande frågorna. Man kan

ställa uppföljningsfrågor, be om detaljerade svar och ge feedback åt informanten och visa att man lyssnar och är intresserad. Kroppsspråket är också en viktig del att iaktta eftersom det förmedlar känslor och reaktioner. Korta och enkla frågor ger vanligtvis de bästa resultaten. (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2019, s. 145.)

Förutom att undersökaren lyssnar på det som informanten berättar kan även uttryck och kroppsspråk tolkas för att få ut så mycket som möjligt av intervjun. Intervjun kan samlas in med ljudbandspelare eller på film, och därifrån transkriberas. Transkribering innebär att man skriver ner det som sades under intervjun. Det här görs för att lättare kunna tolka innehållet och även vid behov citera svaren, även fast det är en metod som tar mycket tid och innebär arbete för undersökarens del. (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2019, s. 145–146; Patel & Davidson, 2019, s. 112.)

Andra intervjuformer är till exempel en *semistrukturerad* intervju i vilken man utgår från färdiga frågor, men de är formulerade på ett öppet sätt som gör att informanten ändå kan svara med egna ord. Det är viktigt att formuleringen av frågorna görs med eftertanke så att de inte kan missförstås och att undersökaren får svar på det som är viktigt för undersökningen. (Patel & Davidson, 2019, s. 111.)

I den här undersökningen har jag valt att använda mig av den *semistrukturerade* formen. Det har jag gjort för att få ut så mycket information som möjligt av informanterna. Intervjufrågorna har en hög grad av standardisering men en låg grad av strukturering, vilket betyder att frågorna är ställda så att informanten kan svara öppet och med sina egna ord på alla frågor. (Patel & Davidson, 2019, s. 98–99, 104.) Intervjumetodens syfte är på så vis att få väl genomtänkta och motiverade svar som reflekterar informantens egna åsikter om ämnet. Intervjuerna har skett via e-post för att ge informanterna tid att begrunda över frågorna och svaren. Orsaken till att intervjuerna utförts via e-post är de långa distanserna mellan informanterna och undersökaren samt smittorisken under rådande omständigheter med covid-19. Det som kan vara en möjlig nackdel vid intervjuer över e-post är att undersökaren inte kan tolka annat än det som informanten skrivit. Vid en intervju där informanten och undersökaren träffas finns möjligheten att även tolka kroppsspråk och det som ”står mellan raderna”. I det här fallet anser jag det trots allt vara en obetydlig faktor eftersom informanterna nu har fått tid och möjlighet att begrunda över frågorna och öppet skriva ner deras egna erfarenheter och åsikter.

3.3 Val av informanter

Valet av informanter har gjorts baserat på *strategiskt urval*. Det betyder att informanterna har valts ut av personliga kontakter och tips om personer som genom sin erfarenhet inom ämnet kan bidra med värdefulla åsikter. (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2019, s. 104.) Eftersom det i denna undersökning utreds om ett fördjupat myndighetssamarbete mellan polis och räddningsverk skulle vara möjligt, arbetar de personer som intervjuas inom polisen och räddningsverket. Informanterna har även erfarenheter av hur räddningsverket och polisens verksamhet fungerar i de åboländska skärgårdskommunerna. Informanterna är fem till antalet, två från polisen, en representant från räddningsverket och två medlemmar från frivilliga brandkåren. Informanterna har tilldelats benämningarna med P(siffra), R(siffra) och F(siffra), vilket står för Polis, Räddningsverk och Frivillig brandkår.

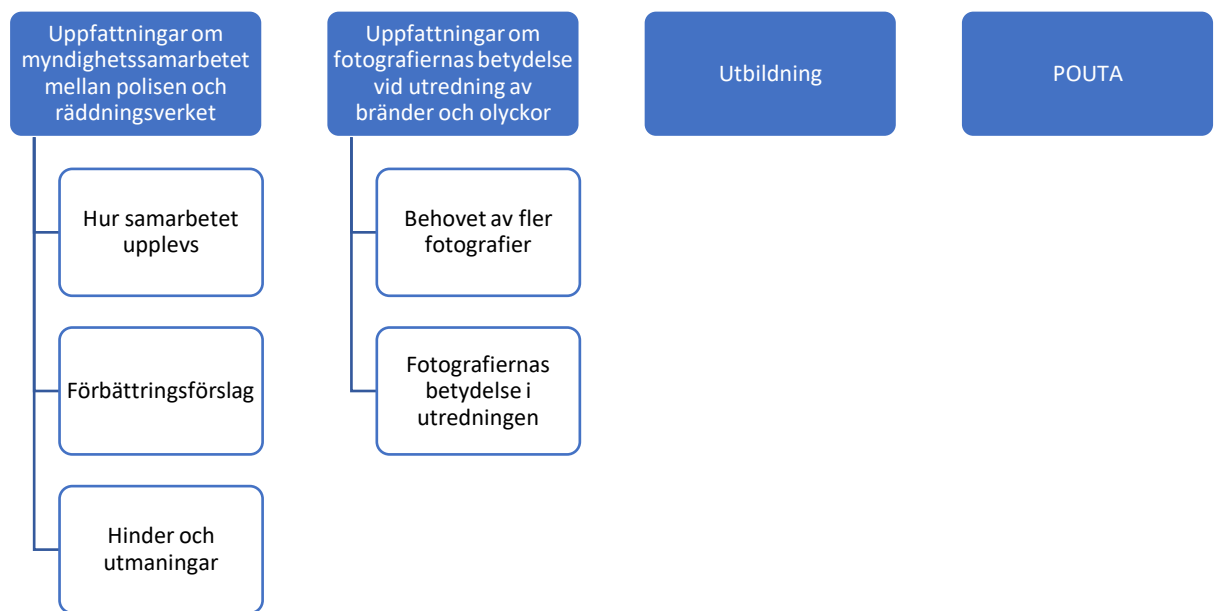
3.4 Analys av materialet

Då en undersökare använder sig av hermeneutik funderar hen först vad målet med undersökningen är. Man försöker se skillnader och likheter i all empiri som man använder sig av. Undersökaren analyserar vad författaren till texten har ansett vara viktigt och om det finns något som författaren motsätter sig. Eftersom hermeneutiken är en tolkningslära i vilken man bland annat försöker förstå varför människor reagerar eller tycker på ett visst sätt passar den bra som en av analysmetoderna i denna undersökning. (Patel & Davidson, 2019, s. 32–33.)

Analysen av materialet är något som sker under hela processen i flera repriser. Undersökaren analyserar texter, tolkar och jämför dem med sina egen erfarenhet och sin livssyn. När undersökningen är i slutskedet av processen behöver ofta undersökaren läsa igenom materialet flera gånger utifall att någon tanke eller tolkning skulle ha förbigått hen i ett tidigare skede. Det är även av betydelse att texten är skriven på ett sätt som gör att läsarens eget tankecenter aktiveras under läsningen. Läsaren ska inte själv behöva tolka allt för mycket av materialet som undersökaren skriver. Läsarens uppgift är att avgöra undersökningens trovärdighet. (Patel & Davidson, 2019, s. 151–152.)

Hela undersökningsprocessen ska dokumenteras och man bör redovisa för vilka metoder som använts för att få en slutprodukt av undersökningen (Patel & Davidson, 2019, s. 153).

Svaren har placerats i olika grupper för att lättare kunna tolkas och för att olikheter och likheter ska kunna urskiljas i informanternas svar. Undersökningsfrågorna har delats upp i olika huvudkategorier i intervjun. Kategorierna är uppfattningar om myndighetssamarbetet mellan polisen och räddningsverket, uppfattningar om fotografiernas betydelse vid utredningen av bränder och olyckor, utbildning och POUTA. I figur 2 finns dessa kategorier illustrerade.

Figur 4 Kategorierna som intervjusvaren delades in i.

I figur 4, i första stapeln, har jag sammanställt svaren av frågorna under rubriken samarbete och i bilaga 3 och 4 kan läsaren se vilka frågor som ställts om samarbetet. Alla frågor går att hitta i bilaga 3 och 4. Några intervjufrågor har inte tagits med i resultatdelen, utan istället använts som information i undersökningen och bilagan som jag sammanställt om bränder och olyckor. I andra stapeln har frågor angående utredningen och fotograferingens betydelse vid bränder och olyckor kompilerats. I tredje stapeln om utbildning har frågorna främst ställts till räddningsverket och frivilliga brandkåren. Orsaken till det är att få en uppfattning om brandmän får någon information eller utbildning om fotografiernas betydelse vid utredningar och hurdana fotografier som det lönar sig att ta. I sista stapeln om POUTA har informanterna fått svara om de känner till polisens nya molntjänst och om de tror att det kan vara ett bra redskap vid bildöverföring. I resultatdelen av undersökningen har jag valt att citera exempel av svaren som informanterna gett.

3.5 Reliabilitet och validitet

Vid utvärdering av kvalitativa undersökningar används reliabilitet (pålitlighet), intern validitet (trovärdighet), extern validitet (överförbarhet) och objektivitet (bekräftelsebarhet). Gällande reliabilitet vill man veta vilken data som använts, hur den har samlats in och hur den bearbetats. Reliabiliteten i kvalitativ forskning har inte lika stor betydelse som i den kvantitativa metoden. Intern validitet i kvalitativ forskning betyder främst att man vill veta om tillvägagångssättet och resultatet motsvarar det som syftet för undersökningen var och att den motsvarar verkligheten. (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2019, s. 220–221.) I extern validitet utvärderas om undersökningen kan tillämpas på flera olika saker/ställen i området. Det är viktigt att den som gör en undersökning håller sig objektiv och att resultaten baserar sig på forskning och inte endast på undersökarens egna slutsatser. Med bekräftelsebarhet menar Johannessen, A, Tufte, P & Christoffersen, L. (2019) till vilken grad resultaten kan bekräftas av andra undersökningar.

Reliabiliteten är det som berör undersökningens empiri. Reliabiliteten behandlar vilka källor som använts i undersökningen, hur empirin samlats in och hur materialet bearbetas. Syftet är med andra ord att mäta pålitligheten i det material som används i undersökningen. Inom kvalitativ forskning har reliabiliteten inte lika stor betydelse eftersom empirin baseras på forskarens egna erfarenheter och tolkningssätt samt på informanternas erfarenheter och åsikter. Varje kvalitativ undersökning är unik eftersom alla forskare har olika åsikter och erfarenheter (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2019, s. 220). Att informanternas uppfattningar ändras anses inte som låg reliabilitet inom kvalitativa studier. Det betyder bara att informanten fått en ny erfarenhet, är på annat humör eller dylikt. Att få ett äkta svar är viktigare än att alla svar ska stämma överens. (Patel & Davidson, 2019, s. 134.) I den här undersökningen har min egen erfarenhet inom den frivilliga brandkårsverksamheten ute i skärgården varit av stor betydelse. För att inte undersökningen ska bli en amatörbiografi kommer informanternas åsikter och yrkesskicklighet inom polisen och räddningsverket att vara av största vikt. Materialet som informanterna har producerat till undersökningen har sparats och analyserats och tolkats upprepade gånger för att öka reliabiliteten (Patel & Davidson, 2019, s. 132). Det material som har använts i undersökningen kommer från pålitliga och noggrant kontrollerade källor.

Genom begrepp som validitet och reliabilitet i kvalitativa undersökningar vill man ta reda på om metoderna man använt sig av undersöker det som var målet med undersökningen. *Innehållsvaliditet* betyder att undersökaren under hela processen testat om det som hen läst i teorin stämmer överens med det som hen kommit fram till. Det som är viktigast är att hitta empiri som förespråkar tolkningssättet som använts i undersökningen. Om validiteten ytterligare behöver testas i undersökningen kan man testa om undersökningen kan tillämpas även på andra områden och användas i flera metoder, det här kallas för *samtidiga validiteten*. (Patel & Davidson, 2019, s. 130 och 134.) För att öka validiteten behöver forskaren vara bekant med ämnet som undersöks och ha en insikt i arbetet eller fenomenet. Undersökaren måste kunna skilja på relevant och irrelevant information. Detta kan kallas för *ihärdig observation*. För att ytterligare öka validiteten använder undersökaren sig av flera metoder, som att samla in mångsidig empiri och intervjua experter inom området. (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2019, s. 221–222.) När en råversion av undersökningen har utarbetats kan informanterna få ta del av resultatet och redigera sådant som kan ha hamnat ur kontext eller om det finns något de vill förtydliga. Detta kallas för *kommunikativ validitet*. (Patel & Davidson, 2019, s. 136.) En kvalitativ undersökning kan även tillämpas inom flera områden eller på andra ställen. Målet är att resultatet av denna undersökning ska kunna tillämpas även på andra orter fastän undersökningen gjorts inom ett begränsat område.

Informanterna kan vara av olika åsikter. Det betyder inte att undersökningen skulle vara av låg validitet utan informanterna kan ha olika erfarenheter, information eller ändrat sin åsikt. Eftersom intervjuerna utförts via e-postkorrespondens har informanterna haft tid på sig att begrunda över frågorna och motivera sina svar. E-posten finns sparade hos undersökaren för att kunna användas som citat i analysdelen av undersökningen.

3.6 Forskningsetiska aspekter

De forskningsetiska aspekterna är en viktig del som behöver beaktas under hela undersökningsprocessen, vilket har gjorts även i denna undersökning. De etiska kraven som tagits i beaktande är *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*.

Alla informanter har innan intervjuerna blivit informerade om undersökningens syfte och mål, vilket gör att *informationskravet* tagits i beaktande. Informanterna som ställt upp i

intervjuerna har blivit utvalda på grund av sitt kunnande och arbetet som de utför. De har alla ställt upp på intervju på frivillig basis och gett sitt samtycke till att delta. De här faktorerna krävs för att *samtyckeskravet* ska uppfyllas. För att *konfidentialitetskravet* ska uppfyllas behöver personuppgifter och diskussionerna mellan informanterna och undersökaren förvaras på ett sätt som förhindrar att obehöriga personer kommer åt informationen. Diskussionerna har skett på polisens och räddningsverkets officiella e-postadresser och torde på så vis vara relativt säkra. Det material som har behövts skrivas ut i pappersform har förvarats så att ingen annan haft tillgång till dem. Alla informanter har blivit tillfrågade om de önskar att deras uppgifter behandlas *konfidentiellt* eller om de går med på att viss personlig information publiceras. *Nyttjandekravet* har tagits i beaktande på det viset att all information som informanterna delat med sig endast kommer att användas till undersökningen och inte spridas vidare till andra ändamål. (Patel & Davidson, 2019, s. 84.)

4 RESULTAT

I detta kapitel presenteras resultatet som framkommit i intervjuerna med informanterna. Materialet har delats upp i olika huvudkategorier för att underlätta analysen och tolkningen av svaren. I kategorierna finns exempel med citat av informanternas svar.

4.1 Uppfattningar om myndighetssamarbetet mellan polisen och räddningsverket

Här har jag tagit fasta på svaren gällande hur informanterna uppfattar samarbetet mellan polisen och räddningsverket i brandutredningar.

4.1.1 Hur samarbetet upplevs

Polisen och räddningsverket är myndigheter som arbetar för att hjälpa sina medborgare. Samarbetet mellan myndigheterna syns kanske bäst vid utredningen av bränder och olyckor. I följande exempel tas informanternas svar angående samarbetet mellan polisen och räddningsverket upp.

Exempel 1:

Det har fungerat mycket bra med räddningsverket. Oftast har jag kontaktat den lokala brandinspektören eller direkt med räddningsverket för att få officiella uppgifter och dokument från händelseplatsen. Man får de begärda dokument och fotografierna mycket snabbt. Även lätt att få information av brandverket. Efter släckningsarbetet, har jag varit på platsundersökning tillsammans med tekniken och räddningsverkets egna utredare. På platsundersökningen av dessa bränder har samarbetet fungerat bra med räddningsverkets egna brandutredare. De har gett en egen professionell syn på händelsen, om hur branden möjligen uppstått och vad det lönar sig att söka på brandplats. (Informant P1.)

Exempel 2:

Yhteistyö on sujunut ja sujuu oikein hyvin. Olin kentällä 20 vuotta ja nyt olen ollut tutkinnassa kohta 12 vuotta. Koko tämän ajan on yhteistyö mielestäni sujunut moitteetta. Sen haluan mainita, että pelastuksen porukka on auttanut paikallista poliisipartiota liikenteen ohjauksessa onnettomuuspaikoilla enemmän kuin kiitettävästi. (Informant P2.)

Samarbetet har fungerat och fungerar mycket bra. Jag var 20 år på fältet och har nu snart varit 12 år på utredningen. Under hela den här tiden har samarbetet enligt mig fungerat problemfritt. Det jag vill nämna är att räddningsverkets personal har hjälpt polispatrullerna med att dirigera trafiken vid olycksplatserna på ett berömligt sätt (Min översättning.)

Exempel 3:

Generellt fungerar det mycket bra. Jag tror att en ömsesidig respekt och förståelse för varandras arbete gör det att samarbetet är smidigt. Räddningsverket ger i regel alltid tjänstehjälp åt polisen när det begärs och också andra vägen när räddningsverket begär om tjänstehjälp av polisen (det händer inte så ofta). (Informant R1.)

Exempel 4:

Samarbetet fungerar bra, men långs sträckor tills en patrull är på olycksplatsen. Lokala polispatrullen gör besök i mån av möjlighet till ungdomsavdelningen. (Informant F1.)

Exempel 5:

Vi har ganska lite olyckor som involverar ett samarbete med polisen. Polisen samarbetar kanske mer än vad vi vet om med räddningsverket, men vi blir väldigt sällan frågade

om något som gäller utredning, då allting går via befälen. Det är väldigt sällan som polisen kommer ut till skärgården, och de gångerna de kommer så blir vi nästan aldrig tilltalade. (Informant F2.)

Generellt verkar informanterna tycka att samarbetet fungerar bra mellan polisen och räddningsverket. Poliserna har varit nöjda och tacksamma över att det är lätt att samarbeta med räddningsverket och att man snabbt får dokument och annat material som behövs till utredningen. I kapitel 2.1.3 summeras myndighetssamarbetet och i kapitel 2.2 tangeras hur samarbetet vid en brandorsaksundersökning kan gå till. Myndigheterna behöver samarbeta för att nå bästa möjliga resultat och inte överskrida egna befogenheter och kunnande. I en brandorsaksutredning behöver polisen hjälp av brandmännen som var på händelseplatsen och få deras observationer och specialkunnande om bland annat bränder och brandutveckling. Myndighetssamarbetet mellan polisen och räddningsverket verkar genom en bedömning av utsagorna med andra ord redan vara på en god nivå.

Det informanterna i skärgården tar fasta på är att det räcker länge innan en polispatrull kommer till platsen och att informanterna kan få en känsla av att bli förbisedda av polisen. I kapitel 2.3 finns information om avstånden och resurserna som finns till förfogande i skärgården. Det är en utmaning att få polispatruller till skärgården och andra avlägsna platser. En utbildningsdag eller informationstillfälle med den lokala polispatrullen och frivilliga brandkårerna kunde möjligen ha en positiv inverkan och öka förståelsen mellan myndigheterna.

4.1.2 Förbättringsförslag

Trots ett redan gott samarbete mellan polisen och räddningsverket framkom det några punkter som skulle kunna fungera ännu bättre.

Exempel 6:

Frivilliga brandkåren och räddningsverket är oftast före polisen på händelseplatsen vid bränder och trafikolyckor. Ett viktigt arbetsverktyg på händelseplatsen är fotograferingen. Tänka på hur man fotograferar händelseplatsen, så att någon annan förstår vad man ser på ett fotografi och att fotografiet möjligen kan användas senare som bevismaterial. Med det här menar jag, om frivilliga brandkåren fotograferar vid en trafikolycka skador på en bil eller människa, att man inte enbart fokuserar fotandet på

själva skadan, utan också att man fotograferar helheten, dvs hela människan eller hela bilen och var på bilen skadorna är. Att inte flytta på saker och ting på händelseplatsen, före det har fotograferats. Av erfarenhet, kan jag säga, att det inte alltid på mindre orter och där avstånden är stort ut till skärgården, att det alltid kommer polis på plats till en trafikolycka. Då är det just viktigt att frivilliga brandkåren eller räddningsverket som är först på plats, tar ”skapliga” fotografier som senare kan användas vid utredningen. (Informant P1.)

Exempel 7:

Sanotaan, että valokuvia ei ole koskaan liikaa, mutta mielestäni olemme saaneet käyttöömmme riittävän määrän valokuvia. Palopaikalta olisi hyvä saada kuvia niin aikaisesta palovaiheesta kuin mahdollista, eli muutaman valokuvan nappaaminen heti kun tulevat paikalle. Ja liikenneonnettomuoksissa kuvien ottaminen ennen kuin ajoneuvoja on siirretty. Palopaikan raivaamiseen ja palojätteen kasaamiseen ei kannata pelastuksen toimesta ryhtyä ennen kuin asiasta on sovittu poliisin kanssa. Ja liikenneonnettomuuspaikalla ei saisi siirtää ajoneuvoja ennen, kun asiasta on sovittu poliisin kanssa. (Informant P2.)

Man kan säga så här, att man aldrig kan ta för många fotografier, men enligt mig så tycker jag att vi har fått tillräckligt med fotografier. Från brandplatsen skulle det vara bra att få fotografier från ett så tidigt skede som möjligt av branden, att man direkt då man kommer till platsen tar ett par fotografier. Och från trafikolyckor ta fotografier innan man flyttar på fordonen. Det lönar sig inte för räddningsverket att röja på brandplatsen och att samla ihop brandresterna innan man kommit överens om det med polisen. Och på trafikolycksplatser får man inte heller flytta på fordon innan man fått lov av polisen. (Min översättning.)

Exempel 8:

Utanför tätorterna kan det vara svårt att få en polispatrull på plats vid t.ex. uppsåtligt antända bränder. (Informant R1.)

Exempel 9:

Patrull på plats och sköta trafikdirigering vid trafikolyckor, så att räddningsverket får sköta sin huvudsakliga uppgift. Mera skolning åt lokala polispatrullen hur och vad dom ska berätta för brandkåren. (Informant F1.)

Exempel 10:

Det som kunde fungera bättre är att polisen skulle mera aktivt komma ut till olycksplatsen för om vi förstått rätt så har vi inte befogenheter att ge information direkt till polisen då vi är frivilliga och inte räknas som en myndighet. (Informant F2.)

Eftersom det ofta kan ta länge innan en polispatrull kommer till händelseplatsen i skärgården skulle det vara önskvärt med fler fotografier från branden eller olyckan. Som det framkommer i kapitel 2.2 och 2.3 är det önskvärt att hellre ta fler fotografier än för få. Polisinformanterna påminner även om att ta fotografier innan röjningsarbetet börjar och objekt flyttas. Informanterna inom räddningsverket tangerar att det även märks i deras arbete att polisens resurser inte alltid är tillräckliga. Frivilliga brandkåren får ofta som uppdrag att dirigera trafiken fastän den uppgiften egentligen hör till polisen. Det kan även ta länge innan en polispatrull kommer till händelseplatsen och speciellt informanterna i skärgården verkar frustrerade över situationen. Frustrationen kan även vara ett resultat av att frivilliga brandkåren inte vet hur polisens verksamhet fungerar, vilket skulle kunna åtgärdas med gemensamma övningar och informationstillfällen. I exempel 10 nämner informanten att frivilliga brandkåren inte skulle få ge ut information direkt till polisen, vilket inte är korrekt och som min källa i räddningsverket även bekräftat. Det handlar med största sannolikhet om ett missförstånd vid tolkningen av källan. Ofta kan resurserna från frivilliga brandkåren ha den bästa informationen, eftersom de sannolikt varit först på händelseplatsen och besitter lokalkännedom.

4.1.3 Hinder och utmaningar

Informanterna har frågats om de ser några hinder eller utmaningar med att räddningsverket aktivare skulle ta fotografier vid händelseplatserna.

Exempel 11:

Nej, inte åtminstone beträffande brandorsaksutredningar. Tror mera att det underlättar till exempel vid brandutredningar. Brandutredarna på räddningsverket har ju kunskap om hur elden fungerar i en brand och vad som bör beaktas. (Informant P1.)

Exempel 12:

Nej egentligen inte, det är också ur vår egen synvinkel bra att dokumentera olycksplatsen. Vilket vi redan gör till en viss del. De foton som tas av olycksplatserna är dock mycket varierande till sin kvalitet. Oftast är de av dålig kvalitet. (Informant R1.)

Exempel 13:

Inget hinder, men personalstyrkan är de flesta gånger minimal så denna bit blir lidande åtminstone vid inledningsskede tills flera enheter är på plats. Men räddningsverket uppmanar nog oss att fotografera. (Informant F1.)

Exempel 14:

Vi ser inga hinder i att fotografera mer på platsen om det finns möjlighet till det. Men det finns ju alltid en risk i att händelseförloppet blir fel om informationen går via en andra hand, som vår TIKE. (Informant F2.)

Det som möjligtvis kan vara en utmaning för avtalsbrandkårerna är personalbrist tills flera enheter kommer till platsen. Det är allt svårare för frivilliga brandkåren att rekrytera intresserade till brandkårsverksamheten. Möjliga faktorer är att unga människor tenderar att flytta bort från hemorten, det är tidskrävande att gå utbildningar och övningar och konkurrens med andra hobbyer. (Inrikesministeriet, 2020, s. 34.) Som det framkommer i kapitel 2.3 finns det inget som skulle hindra brandmännen från att fotografera på händelseplatsen så länge som deras huvudsakliga uppgifter kan skötas simultant. Ingen av de tillfrågade informanterna ser direkt något hinder i att fotografera aktivare på händelseplatsen. Noggrann dokumentering på händelseplatserna gynnar både polisens och räddningsverkets utredningar.

4.2 Uppfattningar om fotografiernas betydelse vid utredningen av bränder och olyckor

Informanterna har frågats om hurdan inverkan och betydelsen fotografierna har vid utredningen av en brand eller olycka.

4.2.1 Behovet av fler fotografier och fotografiernas kvalitet

I följande exempel spekulerar informanterna om det finns ett behov av fler fotografier och hurdana fotografier som skulle gynna utredningen av olycks- och brandorsaksutredningar.

Exempel 15:

Absolut. Jag kan säga, att man ska ta så mycket fotografier det bara går att ta på en brand- och olycksplats.

Klara och tydliga fotografier. Fotografier tagna från olika vinklar, avståndsbilder och närbilder, samt hur det så ut på händelseplatsen när man anlände dit och sen hur det ser ut efter man flyttat på saker och ting. (Informant P1.)

Exempel 16:

Min personliga åsikt är att det är bättre att fotografera och filma så mycket som möjligt, på det sättet kan vi utveckla vår egen verksamhet och också möjligen få fram orsaken till olyckan (branden).

Alla bilder kan vara till hjälp, också dåliga bilder. Men kanske att man skulle till slut, när själva räddningsarbetet är slut, ta systematiska bilder från olycksplatsen => helhetsbilder från hela olycksplatsen till detaljbilder på intressanta detaljer. (Informant R1.)

Exempel 17:

Inte för oss, vi fotar de vi kan och med de resurser och kunskaper om vad vi ska fota så långt vi kan. (Informant F1.)

Exempel 18:

Vi har ingen sorts utbildning eller befogenheter att utreda händelseförloppet. Men visst skulle det säkert gynna olycksutredningen om man hade bilder från hela händelsen. (Informant F2.)

Som det även nämns i förbättringsförslagen i kapitel 4.1.2 är det bättre att ta fler fotografier än för få. Det som är nytt med denna fråga är hur fotografiernas kvalitet uppfattas och hurdana fotografier som det lönar sig att ta. Det som informanterna sammanfattade om saken var att det behövs fotografier från alla vinklar, avstånd och att kvaliteten skulle kunna vara lite bättre. I kapitel 2.3 finns teori om vilka typer av fotografier som är önskvärda vid utredning av bränder och olyckor. Fotografier skulle behöva tas under hela händelseförloppet och från olika avstånd och vinklar. Informant R1 (och P1 i kapitel 4.2.2) nämner även att filmer från händelseplatsen kan tas, vilket är en bra idé. Det skulle vara en bra idé att ordna en utbildningsdag eller ett informationstillfälle under vilken man går igenom dokumenteringen.

4.2.2. Fotografiernas betydelse i utredningen

Fotografiernas betydelse i utredningen och handlingar som kan göras på olycks- och brandplatser för att underlätta utredningen av bränder och olyckor.

Exempel 19:

Det har en stor betydelse och underlättar utredningen.

Videobanda på brand- och olycksplatser, särskilt när man närmar sig händelseplatsen.

Hur det ser ut på avstånd när det brinner. Videobanda på själva händelseplatsen, dvs utsidan mot brandobjektet, omgivningen och människor runt brandplatsen. Man kan aldrig vara säker, om en brand är anlagd. Ta upp kontaktuppgifter av folk och dokumentera vad folk berättar. (Informant P1.)

Exempel 20:

Det kan ju ha en avgörande betydelse för utredningen, men i varje fall så underlättar det utredningen.

Noggrann dokumentering förstås, men också säkrande (avspärning) av olycksplatsen från obehöriga, undvika onödigt röjande och flyttande av material. Vid användning av motorsåg fyller man på bränsle endast vid bilen, för att inte få spår av brännbara vätskor på brandplatsen o.s.v. (Informant R1.)

Exempel 21:

Att man har mera bevismaterial och får en exaktare bild av händelseförloppet och var branden möjligen startat.

Undvika röra om i objektet/platsen. Flytta inte på saker om de inte finns behov av det.

Hålla utomstående borta, men gärna bilder på dem. (Informant F1.)

Fotografierna har en avgörande roll i utredningen av bränder och olyckor, och fungerar även som bevisning. Andra faktorer som nämndes som även kan underlätta utredningen är det samma som i kapitel 2.3, dokumentering av händelseplatsen, avspärning, uppgifter från ögonvittnen och så vidare. Även att filma på vägen till händelseplatsen skulle möjligtvis kunna ge information om vilka fordon som rör sig bort från händelseplatsen och även hur händelseplatsen ser ut då brandbilen anländer till platsen. Informanterna verkar också medvetna om att dokumentering innan röjningsarbetet eller flyttandet av objekt är viktigt.

4.3 Utbildning

Frågan om brandmän inom ordinarie- och frivilliga brandkårer får någon utbildning angående vad som kan användas som bevis vid brand- och olycksplatser och om det finns ett behov för utbildning, riktades främst till informanterna inom räddningsverket.

Exempel 22:

Nej, egentligen inte. Men jag tror att de flesta vet att ett räddningsuppdrag är ett myndighetsuppdrag och att man i egenskap av deltagare i det kan t.ex. ”hamna” vittna i rätten om det.

Jo jag tror att det finns ett behov av information inom ämnet. De flesta är osäkra och lite rädda för att ha med polisen att göra, men som jag ser det så är det en del av uppgiften räddningsväsendet har. (Informant R1.)

Exempel 23:

Det arrangerades en online skolning om ärendet nu under Corona-tiden.

Jo det finns ett behov. (Informant F1.)

Exempel 24:

De ordinarie får säkert information till det, frivilliga kan gå en kurs i ämnet. Bäst skulle ju va att få ett ”infoblad” var man kan kolla de viktigaste och vad man ska tänka på. (Informant F2.)

Informanterna tycker att det kan vara till nytta att få mer information om hur man ska gå tillväga på platser där det finns ett utredningsbehov. Det kan finnas en viss osäkerhet i hur man bör agera vid misstänkta brottsplatser. Av informanternas svar kan man dra slutsatsen att utbildning inom dokumentering av bränder och olyckor skulle vara uppskattat och ha ett nyttigt ändamål.

4.4 POUTA

Informanterna frågades om de hört om polisens nya molntjänst POUTA som togs i bruk i början av 2020 och om de tror att POUTA kommer att bli ett bra redskap vid överföring av fotografier till polisen.

Exempel 25:

Jag har hört om POUTA, men jag har inte använt det.

Svårt att säga, men hoppas att det är ett bra redskap. (Informant P1.)

Exempel 26:

Poudasta olen kyllä kuullut, mutta en tiedä siitä mitään. (Informant P2.)

Jag har hört talas om POUTA, men jag vet inget mer om det. (Min översättning.)

Exempel 27:

Nej, inte vad jag kommer ihåg.

Möjligen jo, allt som förenklar är ju bra. Vi levererar bilder från olycksplatser regelbundet till polisen redan nu. Vid få bilder, via e-post, och när det är fråga om flera bilder via minnessticka. Enheterna tar ju bilder med deras smarttelefoner och skickar till vår lägescentral. (Informant R1.)

Exempel 28:

Har nog hört om det, men ingen vidare info om saken.

Det tror vi. I nuläget ska vi skicka bilder via Whatsapp till TIKE och TIKE skickar det vidare till den som det behövs (I PRONTO rapporten skall det skrivas var man hittar bilderna som är skickade till TIKE). (Informant F1.)

Exempel 29:

Vi har inte hört talas om POUTA. Ett bra redskap skulle det säkert vara, men vi som frivilliga får inte i det här skedet skicka bilder eller filmer till någon utomstående rakt, utan allt går via vår TIKE. (Informant F2.)

Trots att POUTA är ett nytt verktyg inom bildöverföringen, verkar ändå flera informanter ha hört om det. POUTA har dock inte ännu tagits i bruk och använts av informanterna, men de hoppas att molntjänsten kommer att bli ett användbart verktyg. Speciellt inom den frivilliga verksamheten verkar fotografierna gå via räddningsverkets lägescentral (TIKE). Förhoppningsvis kommer POUTA att börja användas flitigare och underlätta bildöverföringsprocessen i framtiden. Som det nämns i kapitel 2.5 är POUTA polisens nya molntjänst som togs i bruk 2020 och vars syfte är att underlätta överföringen av fotografier och filmer till polisens utredare. Eftersom tjänsten fortfarande är relativt ny verkar den inte ännu ha tagits i bruk av fler av polisens utredare. Tjänsten lär ska vara enkel och säker att använda och har potentialen att bli riktigt användbar.

5 SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION

Syftet med undersökningen var att undersöka hur samarbetet mellan polisen och räddningsverket fungerar i Åbolands skärgård. För att undersökningen inte skulle bli för omfattande avgränsades arbetet till fotograferingen av brand och olycksplatser. Informanterna som intervjuades hade alla kopplingar till Åbolands skärgård och till polisen eller räddningsverket. Med hjälp av mina undersökningsfrågor tog jag reda på om räddningsverket har möjlighet att fotografera på händelseplatsen innan polisen kommer fram, vilken betydelse fotografier som är tagna redan i ett tidigt skede av till exempel en brand har och hur myndighetssamarbetet skulle fungera. För att få svar på frågorna har jag använt mig av olika källor som lagtexter, intervjuer och böcker om brandutredning och metodik, för att nämna några.

Undersökningens teoridel består av lagar, anvisningar, böcker och utbildningsmaterial inom brandutredning och fakta. Speciellt Polislagen och Räddningslagen utgör grunden för undersökningen. Under processen har jag fått lära mig mer om brandorsaksutredning och brandutredning, vilket har varit väldigt intressant och lärorikt. Min hobbyverksamhet inom frivilliga brandkåren och intresse för verksamheten har varit till hjälp under insamlandet av information och även gett en insikt i både polisens och räddningsverkets perspektiv.

För att en undersökning ska bli korrekt ur ett forskningsperspektiv har även kapitlet om material och metod en viktig funktion. Jag valde att göra undersökningen enligt den kvalitativa modellen. Metoderna som använts är hermeneutik och fenomenografi. Valet av metoderna baserade sig på att jag ville veta vilka uppfattningar mina informanter hade om frågorna som jag ställde, samt för att jag ska kunna tolka svaren. Informanterna var fem till antalet och samtliga arbetade antingen inom polisen eller räddningsväsendet. Intervjuerna var först planerade att göras muntligen, men på grund av utbrottet av covid-19 bestämdes det att intervjuerna istället kommer att göras via e-post. Intervjumetoden fungerade ändå helt bra och var i min mening tillräckliga för den här undersökningen. Informanter svarade i huvudsak på alla frågor och motiverade sina svar. De etiska aspekterna har beaktats under hela processen och informanterna har hållits anonyma.

Resultaten från undersökningen var att räddningsverket inte har något emot att fotografera på händelseplatsen så länge resurserna räcker till för att sköta deras huvudsakliga uppgifter. Frivilliga brandkårens resurser har även de minskat och det blir allt svårare att rekrytera medlemmar till verksamheten. Informanterna från skärgården var kanske lite mer oförstående beträffande polisens verksamhet på brand- och olycksplatser, vilket eventuellt kan ha att göra med att det är sällan som det kommer en polispatrull fram till platsen eller så kan det ta länge innan patrullen hinner fram. Frivilliga brandkårens erfarenheter med att arbeta tillsammans med polisen är med andra ord begränsade. I skärgården talar även majoriteten av befolkningen svenska, vilket även kan bidra till utmaningar i kommunikationen med de oftast finsktalande polispatrullerna från Åbo och Salo. Utöver det verkade räddningsverkets informanter nöjda med samarbetet.

Informanterna från polisen var väldigt tillfreds med hur samarbetet förlöper med räddningsverket. Polisens informanter tyckte att det var lätt att få nödvändiga dokument och information av räddningsverket och att myndigheterna hjälps åt vid utredningar inom det ämne som är deras starka sida. Fler fotografier är alltid önskvärda och redan från ett så tidigt skede som möjligt. De långa avstånden från Åbo eller Salo till skärgården är utmanande för polisen då resurserna redan tenderar att hållas på en minimal nivå. Det betyder att polispatrullen är flera timmar borta från sitt huvudsakliga patrulleringsområde då det kommer ett larm till skärgården.

Som förbättringsförslag till myndighetssamarbetet skulle till exempel vara att polisen och räddningsverket tillsammans deltar på övningar så att parterna också kan umgås och dela erfarenheter. Alternativt skulle polisen kunna ordna ett informationstillfälle för brandkårens under vilket man går igenom hur polisverksamheten fungerar vid gemensamma larm och vad som är viktigt från polisens synvinkel vid bränder och trafikolyckor.

Jag hoppas även att POUTA kommer att börja användas aktivare i framtiden, eftersom jag anser att det skulle förenkla förmedlingen av bild- och videomaterial till polisen. I och med att POUTA ännu är ett nytt program har det inte tagits i användning i allt för stor utsträckning. Med tiden hoppas jag att det blir vanligare att använda molntjänsten även hos polisen.

Jag tycker generellt att undersökningen har varit lyckad. Det fanns dock så mycket mera som man skulle ha velat undersöka och utveckla, till exempel att utarbeta ett mer ingående informationspaket till brandkårsmedlemmarna om vad man från polisens synvinkel är intresserad av på brand- och olycksplatser. Förhoppningsvis kanske det är ett projekt som någon framtida polisyreshögskolestuderande tar sig an. Under skrivandets gång skulle jag även gärna ha intervjuat fler personer för att få en bättre uppfattning om vad brandmännen gärna skulle få mer information om beträffande polisens och räddningsverkets gemensamma verksamhet. Min ursprungliga idé var som sagt att slutprodukten av lärdomsprovet skulle resultera i utbildningsmaterial till brandkåren, men då redan själva lärdomsprovet blev rätt så omfattande, skulle det ha blivit för mycket arbete att ännu producera utbildningsmaterialet. För att genomföra den idén borde jag ha börjat arbeta på lärdomsprovet i ett mycket tidigare skede, nu får det istället bli ett förslag till framtida lärdomsprovsarbete.

För att min undersökning och resultaten i den ska nå ut till räddningsverken och de frivilliga brandkåren, kommer jag att skicka ut e-post med en länk till undersökningen och minneslistan som finns i bilaga 5.

Vad jag lärt mig är att framför allt skriva ett långt arbete, samla ihop material och få ihop det till en logisk samling. Det har varit en kämpig process och mycket nytt att lära sig. Lärdomsprovet har gett mig djupare kunskap i utredningen av bränder och sätt som kan underlätta processen. Det har varit intressant att få ta del av vilka åsikter informanterna inom polisen och räddningsverket har angående myndighetssamarbetet vid speciellt bränder. Det svåraste har varit att skriva på ett vetenskapligt sätt och att sätta ner den tid och motivation som krävs för att göra ett bra lärdomsprov.

Idéer för framtida lärdomsprov skulle vara att vidareutveckla ett informations-/utbildningspaket för räddningsverket. Man kunde också göra en PowerPoint-presentation eller ett informationshäfte av hur och vad det lönar sig att fotografera, vad man ska ta tänka på och notera då det finns misstankar om att ett brott kan ligga bakom branden eller olyckan. Detta kunde eventuellt öka förståelsen för polisens arbete och vad som kan användas som bevis.

REFERENSER

- Egentliga Finlands räddningsverk. <https://www.vspelastus.fi/vpk> . Hämtad 17.10.2020.
<https://www.vspelastus.fi/varsinais-suomen-pelastuslaitos-tietoa-ensihoitopalvelusta> .
 Hämtad 14.11.2020.
- Engström, Nora. 2018. <https://svenska.yle.fi/artikel/2018/09/21/polisstationen-i-kimitoon-skar-ytterligare-ner-pa-oppetiderna> . Hämtad 22.10.2020.
- Erlandsson, Ulf & Bengtsson, Lars-Göran. 2005. *Brandutredning*. Huskvarna. NRS Tryckeri.
- Fellman, Ida. 2012. <https://svenska.yle.fi/artikel/2012/09/25/pargas-och-kimitoon-nar-attakommuner-blev-tva#media=82322> . Hämtad 22.10.2020.
- Förvaltningslag. 2003. Hämtad 16.11.2020. <https://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030434>
- Inrikesministeriet. 2020. *Säkerheten i glesbygdsområden 2020*. Inrikesministeriets publikationer 2020:16. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-626-3> . Hämtad 12.12.2020.
- Inrikesministeriet. 2016. *Ett säkert och kriståligt Finland – räddningsväsendets strategi till 2025*. Inrikesministeriets publikation 19/2016. Helsingfors. Hämtad 18.9.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-100-8>
- Inrikesministeriet. 2016. *Statsrådets redogörelse för den inre säkerheten*. Inrikesministeriets publikation 16/2016. Helsingfors. Hämtad 18.9.2020. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74956/Sisaisen_turvallisuuden_selonteko_RUOTSI_18052016.pdf .
- Johannessen, Asbjörn, Tufte, Per Arne & Christoffersen, Line. 2019. *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Liber AB. Andra upplagan. Malmö.
- Kimitoöns kommuns hemsida. https://www.kimitoon.fi/kommunen_beslutsfattande/om_orten . Hämtad 26.9.2020
- Kroksmark, Tomas. 2007. *Fenomenografisk didaktik*. *Didaktisk tidskrift*. Jönköping University press 2007.
- Kämäri, Aku. 2020. *Ensipartion toimet tulipalopaikalla: ohje. Ohje yleisimmistä poliisin toimista tulipalotehtävillä*. Hämtad 28.11.2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020080619675>
- Lund, Kim. 2017. <https://abounderrattelser.fi/goda-erfarenheter-av-abolands-bypolis/> . Hämtad 22.10.2020.
- NFPA 921. 2017. *Guide for Fire and Explosion Investigation*. <https://www.nfpa.org/codes-and-standards/all-codes-and-standards/list-of-codes-and-standards/detail?code=921&year=2017> . Läst 11.12.2020.
- Palmqvist, Erik. 2019. *Brandorsaksundersökning*. Föreläsningsmaterial.

Pargas kommuns hemsida. <https://www.pargas.fi/sv/allman-information-om-staden> . Hämtad 26.9.2020.

Patel, Runa & Davidson, Bo. 2019. *Forskningsmetodikens grunder Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund. Studentlitteratur AB. Femte upplagan.

Polisens interna nätsida. Hämtad 30.9.2020.

Polislag. 2011. Hämtad 18.9.2020.
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2011/20110872?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=polislag>

Ridberg, Axel. 2019. Svenska yle. <https://svenska.yle.fi/artikel/2019/12/09/71-minuter-innan-polisen-ar-pa-plats-resurserna-racker-inte-till-jamlik-service> . Hämtad 15.10.2020.

Räddningslag. 2011. Hämtad 18.9.2020.
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2011/20110379?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=r%C3%A4ddningslag>

Sandberg, Monica. 2014. <https://gamla.abounderrattelser.fi/news/2014/08/bypolis-pa-forsok-pa-kimitoon.html> . Hämtad 22.10.2020.

Sisäministeriö. Muistio. Veli-Pekka Hautamäki. 2017. Kuvaaminen pelastustoimintatehtävissä.

Sjölund, S. 2017. *Brandorsaksundersökning*. Föreläsningsmaterial.

Skoglund, Christer. 2012. *Hermeneutik i praktiken. En kortfattad sammanfattning av hur en hermeneutisk forskningsprocess kan gå till*. Hämtad 12.9.2020.
<http://doczz.net/doc/6926981/hermeneutik-i-praktiken.pdf>

Statistikcentralen. http://www.stat.fi/til/rakke/2019/rakke_2019_2020-05-27_kat_001_sv.html . Hämtad 26.9.2020.

Svenska akademiens ordböcker. <https://svenska.se/> . Hämtad 21.10.2020.

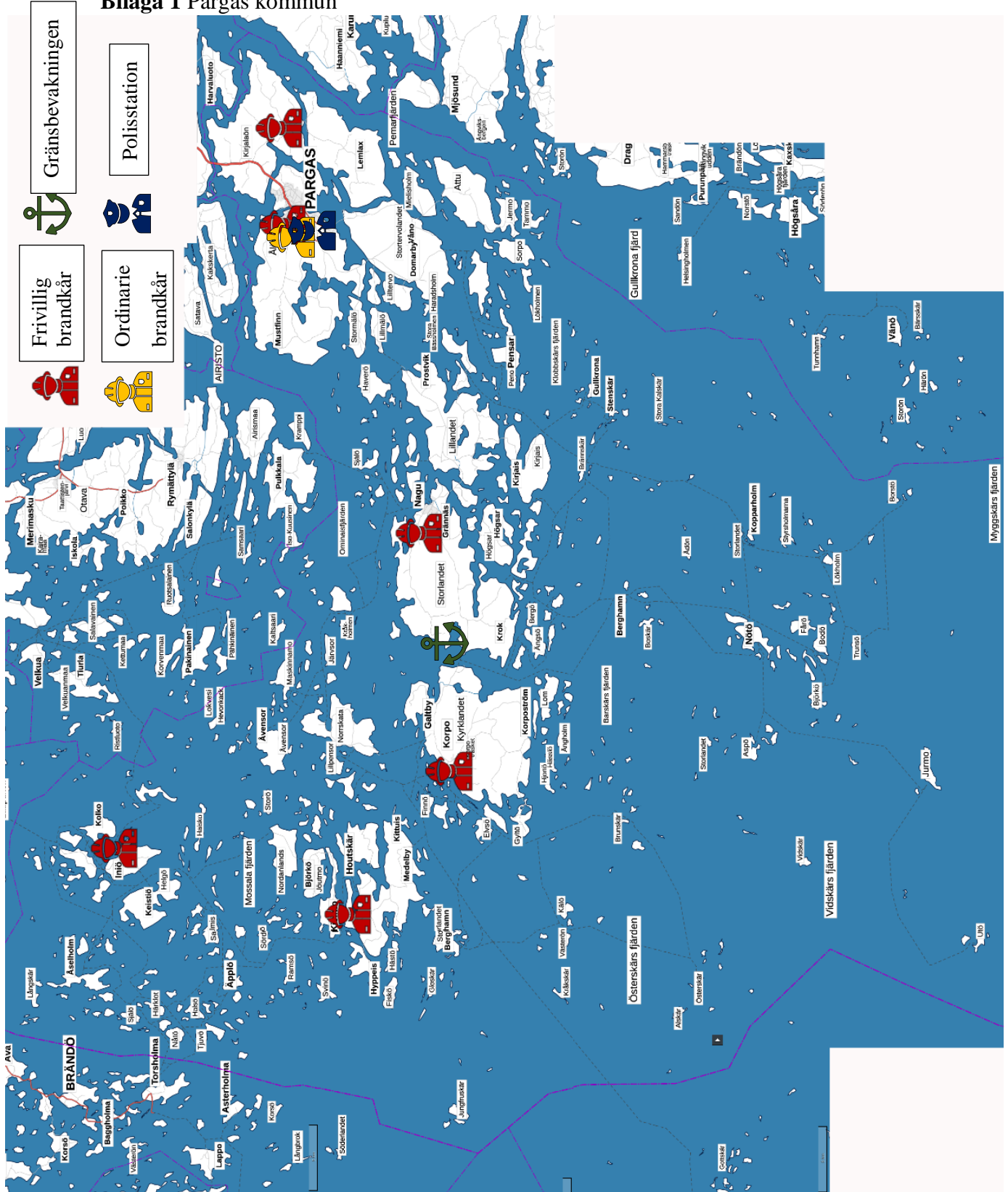
Ventus, Johanna. 2016. <https://svenska.yle.fi/artikel/2016/02/04/pargaspolisen-ska-synas-i-gatubilden> . Hämtad 22.10.2020.

Västra Nylands räddningsverks hemsida. <https://www.lup.fi/fi-FI/Pelastuslaitos/Tilannekeskus> . Hämtad 27.12.2020.

Österman, Martin. 2019. *Säkerhet i skärgårdsmiljö. Analys och utveckling av samarbetet mellan polisen och gränsbevakningen gällande skötande av polisens alarm- och övervakningsuppdrag i den åboländska skärgården*. Hämtad 18.9.2020.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019111321112>

Kartor
Paikkatietoikkuna, 2020.
<https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/?lang=swe&metadata=54b4f164-e1e1-4613-9284-6754685de19f> . Hämtad 18.9.2020.

Bilaga 1 Pargas kommun

Gränsbevakningen

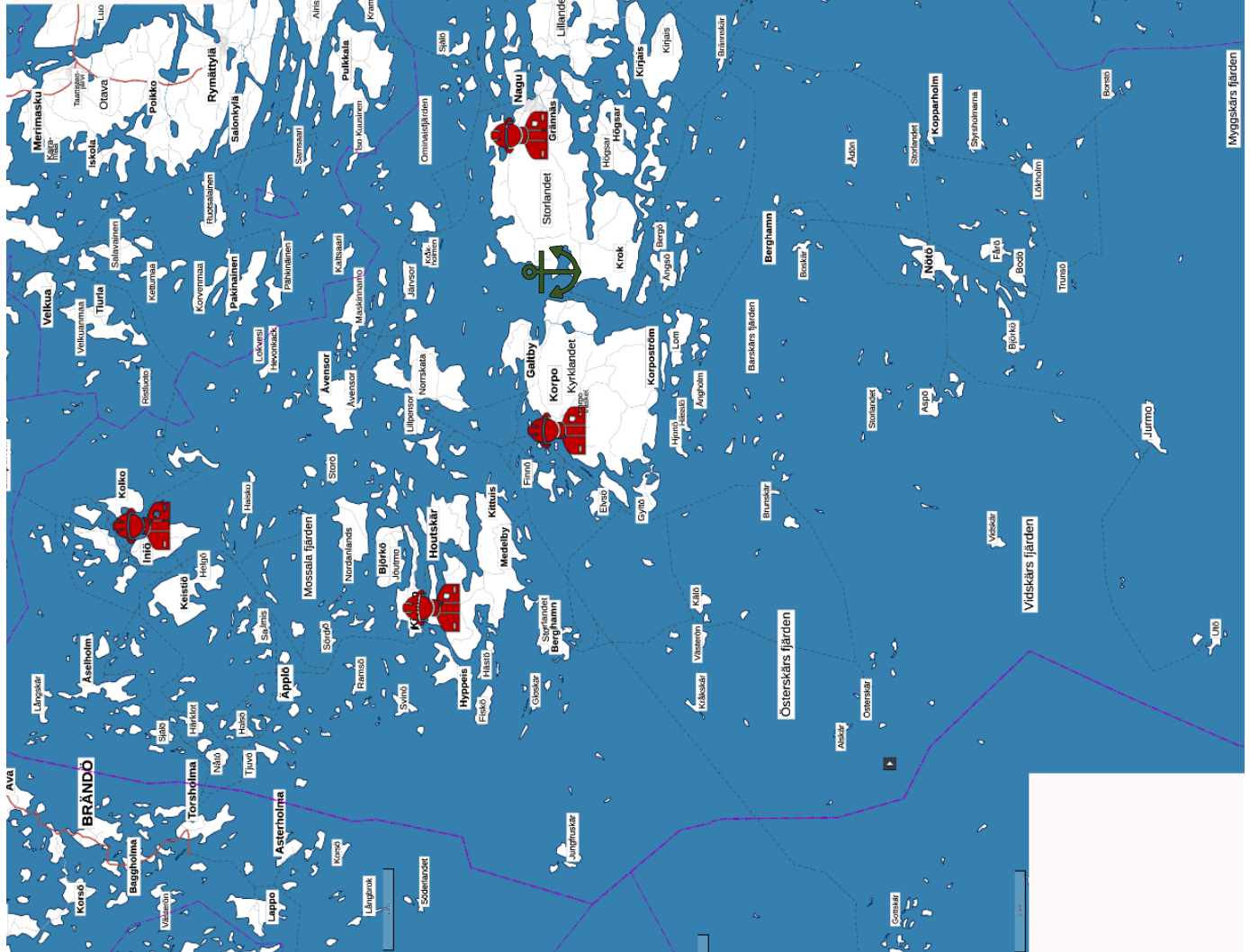
Frivillig brandkår

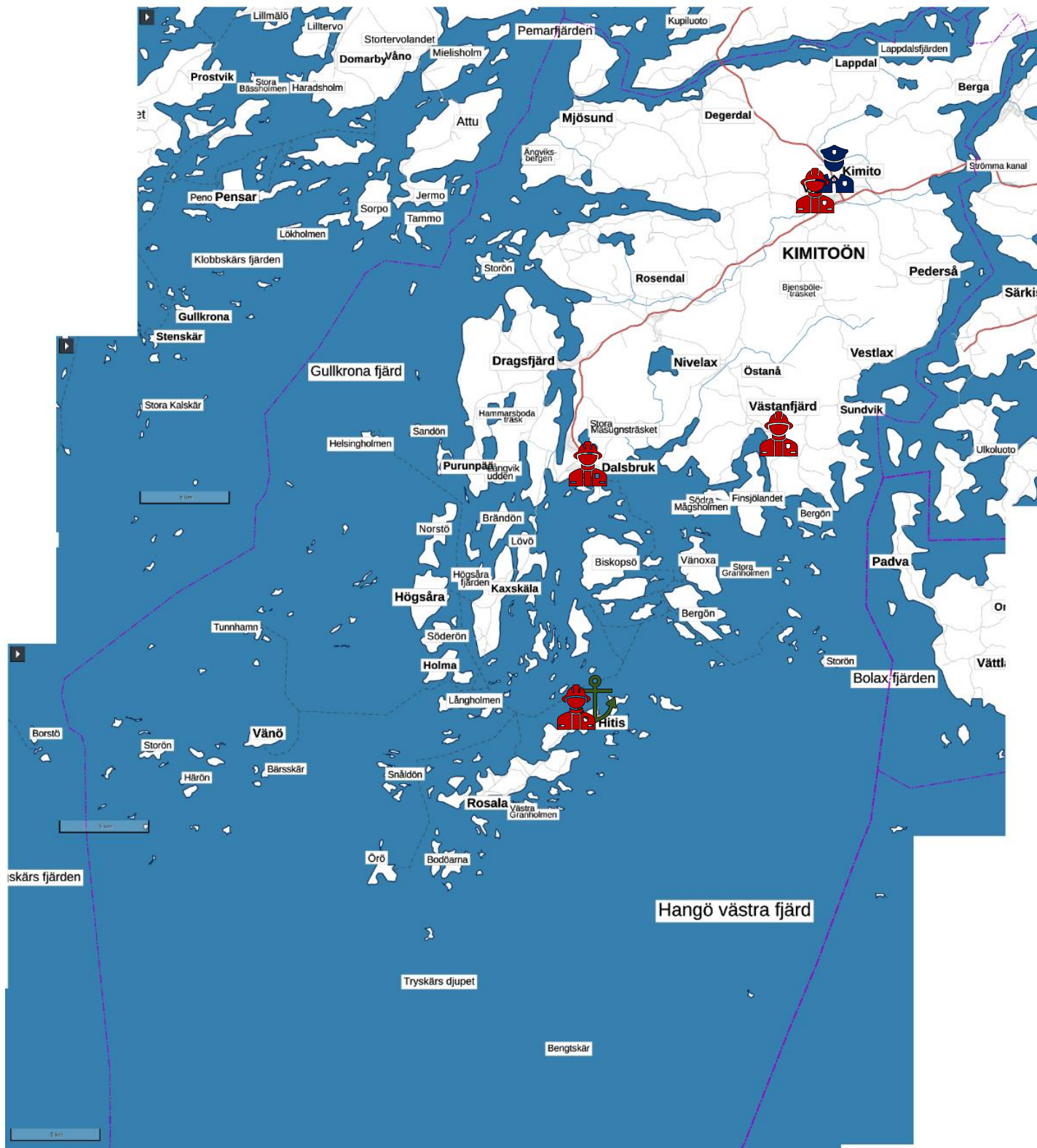
Polisstation

Ordinarie brandkår

Bilaga 2 Kimitoöns kommun

Frivillig brandkår

Polisstation

Gränsbevakningsstation

Bilaga 3 Intervjufrågor till polisen:

Presentation

- Vad är din titel och vad har du för arbetsuppgifter?

Samarbete

- Hur tycker du att samarbetet vid bränder och olyckor fungerar med räddningsverket? (Speciellt med frivilliga brandkårenna)
- Vad fungerar bra i samarbetet?
- Vad skulle kunna fungera bättre?
- Ser du något hinder eller utmaning med ett tätare samarbete mellan polisen och räddningsverket vid utredningar?

Utredning

- Tycker du att det finns ett behov av att få mera bilder från brand- och olycksplatser?
- Hurdana bilder skulle kunna gynna polisens utredning?
- Vad skulle det betyda för polisens utredning om man hade tillgång till bilder från hela brandförloppet och innan man börjar röja eller flytta på föremål?
- Finns det något som kunde göras på brand- och olycksplatser för att sedan underlätta polisens utredning?

POUTA (Polisen har i år tagit i bruk en molntjänst dit civila och andra myndigheter enkelt kan ladda upp bilder och filmer)

- Har du hört om polisens nya molntjänst POUTA?
- Tror du att POUTA skulle vara ett bra redskap för att enkelt överföra bilder och filmer?

Annat

- Om jag skulle sammanställa ett litet infopakett till räddningsverket angående saker som intresserar polisen vid brand- och olycksplatser, vad skulle du vilja ge för information eller tips till räddningsverket?
- Ordet fritt (om du har något som du ännu vill kommentera/förtydliga/filosofera):

Bilaga 4 Intervjufrågor till räddningsverket:

Presentation

- Vad är din titel och vad har du för arbetsuppgifter?

Samarbete

- Hur tycker du att samarbetet med polisen fungerar vid bränder och olyckor?
- Vad fungerar bra i samarbetet?
- Vad skulle kunna fungera bättre?
- Ser du något hinder eller utmaningar med att räddningsverket aktivare skulle kunna fotografera på brand- och olycksplatser då polisen ännu inte är på plats? (Huvudsakliga uppgiften är självklart att rädda liv och egendom, men i mån av möjlighet förstås)

Utredning

- Tycker du att det finns ett behov av att få mera bilder från brand- och olycksplatser?
- Hurdana bilder skulle kunna gynna brandutredningen?
- Vad skulle det betyda för brand- eller olycksutredningen om man hade tillgång till bilder från hela brandförloppet och innan man börjar röja eller flytta på föremål?
- Finns det något som kunde göras på brand- och olycksplatser för att sedan underlätta utredningen av branden/olyckan?

Brandbilarna och information

- Har brandbilar kameror som filmar under färden till händelseplatsen?
- Vad är det som bestämmer vilka enheter som har färdkameror och vilka som inte har?
- Tror du att alla brandbilar i något skede kommer att ha kameror som filmar på vägen till händelseplatsen?
- Får brandmän (ordinarie och frivilliga) någon skolning/information om vad som kan användas som bevis vid brand- och olycksplatser?
- Finns det behov av information inom ämnet till brandkårerna?

POUTA (Polisen har i år tagit i bruk en molntjänst dit civila och andra myndigheter enkelt kan ladda upp bilder och filmer)

- Har du hört om polisens nya molntjänst POUTA?

- Tror du att POUTA skulle vara ett bra redskap för att enkelt överföra bilder och filmer?

Annat

- Om jag skulle sammanställa ett litet infopaket till räddningsverket angående saker som intresserar polisen vid brand- och olycksplatser, vad skulle du vilja ge för information/tips eller vad skulle vara bra att ha med?
- Ordet fritt (om du har något som du ännu vill kommentera/förtydliga/filosofera):

Bilaga 5

Muistilista / Minneslista

Palot / Bränder

- ✓ Tuliko vastaantulevia ajoneuvoja tapahtumapaikan läheisyydestä?

Kom det motkommande fordon i närheten av händelseplatsen?

- ✓ Onko katselijoita valokuvattu?

Är åskådarna dokumenterade?

- ✓ Onko palo valokuvattu eri läheisyydestä ja kulmista saapuessa paikalla?

Fotograferat branden från olika avstånd och vinklar vid ankomst?

- ✓ Missä palo oli voimakkain?

Var brann det som intensivast?

- ✓ Huomasitko jos ikkunat ja ovet olivat ehjiä?

Noterat om fönster eller dörrar var intakta?

- ✓ Miten ja missä palomiehet ovat menneet sisään rakennukseen?

Hur och var har brandmännen tagit sig in i byggnaden?

- ✓ Oliko jokin laitteisto tai valaistus päällä?

Var någon apparat eller belysning påslagen?

- ✓ Jatkuvasti ottanut kuvia palon etenemistä?

Fortsatt fotografera under brandens gång?

- ✓ Käyttänyt palavia nesteitä ainoastaan paloauton lähellä (esim. täyttänyt polttoainetta moottorisahaan)?

Använt brännbara vätskor endast vid brandbilen (t.ex. fyllt på bränsle i motorsågen)?

- ✓ Valokuvannut ennen ja raivaustöiden aikana?

Fotograferat innan och under röjningsarbetet?

- ✓ Todisteita ja muita epäilyttäviä esineitä voidaan jättää koskettamatta, jos ei ole vaara, että ne tuhoutuisivat.

Bevis och andra misstänksamma föremål kan ligga orörda kvar om det inte finns risk för att de förstörs.

- ✓ Kerätä jokaisen havainnot ja ilmoittaa poliisille.

Samla allas observationer och meddela polisen.

Onnettomuuksia / Olyckor

- ✓ Valokuvannut onnettomuutta eri etäisyydeltä ja näkökulmista?
(Liikennemerkkit, jarrutusjäljet, mihin kohtaan ajoneuvoa vauriot ovat tulleet jne.)

Fotograferat olyckan från olika avstånd och vinklar? (Trafikmärken, bromsspår, var skadorna på fordonen uppstått osv.

- ✓ Onko tietoa kuljettajasta?

Vet man vem som körde fordonen?

- ✓ Saanut lupaa siirtää ajoneuvot?

Fått lov att flytta på fordonen?

- ✓ Ovatko uhrit itse tilanneet hinausautoon? Joskus on syntynyt ongelmia hinausauton maksamisen kanssa, kun asiakas ei ole itse tilannut hinausautoa ja kieltäytynyt maksamasta siitä. Pelastuslaitos tai poliisilaitos on siten joutunut maksamaan itse.

Har offren själva tillkallat bärgningsbil? Ibland har det uppstått problem med betalningen om inte kunden själv beställt bärgningsbilen.

Räddningsverket eller polisen har sedan själva blivit tvungna att betala räkningen.